

Mungu Anatimiza Ahadi Yake – Soma katika Yoshua, Waamuzi, Ruthu

Jedwali la Yaliyomo

Utangulizi wa Yoshua na Waamuzi	2
Somo la 1: Kuingia Kanaani	3
Ibada ya Kila Siku - Somo la 1	4
Somo la 2: Ushindi katika Kanaani ya Kati.....	5
Ibada ya Kila Siku - Somo la 2	6
Somo la 3: Ushindi katika Kanaani ya Kusini na Kaskazini	7
Ibada ya Kila Siku - Somo la 3	8
Somo la 4: Kugawanya Urithi.....	9
Ibada ya Kila Siku - Somo la 4	10
Somo la 5: Migao Maalum	11
Ibada ya Kila Siku - Somo la 5	12
Somo la 6: Ukengeufu wa Israeli	13
Ibada ya Kila Siku - Somo la 6	14
Somo la 7: Ukombozi na Waamuzi.....	15
Ibada ya Kila Siku - Somo la 7	16
Somo la 8: Ukombozi wa Gideoni.....	17
Ibada ya Kila Siku - Somo la 8	18
Somo la 9: Ukombozi wa Yeftha.....	19
Ibada ya Kila Siku - Somo la 9	20
Somo la 10: Samsoni	21
Ibada ya Kila Siku - Somo la 10	22
Somo la 11: Viwango vya Maadili Vimepotosha	23
Ibada ya Kila Siku - Somo la 11	24
Somo la 12: Kitabu cha Ruthu Sehemu ya 1	25
Ibada ya Kila Siku - Somo la 12	26
Somo la 13: Kitabu cha Ruthu Sehemu ya 2	27
Ibada ya Kila Siku - Somo la 13	28

Nukuu zote za maandiko zimechukuliwa kutoka New King James Version®. Hakimiliki © 1982 na Thomas Nelson. Inatumika kwa ruhusa. Haki zote zimehifadhiwa.

Tunayo furaha kushiriki masomo haya kwa ajili ya uboreshaji wako wa kiroho.
Kama ilivyo kwa jarida la ACTS, tungependa kuchukua muda na
Wakumbushe wasomaji wetu kwamba Baraza kuu la Mkanisa ya Mungu,
(Siku ya Saba), iko katika hali ya kukua mara kwa mara na sote tunayo
Asili tofauti, inawezekana kwamba maoni yako yanaweza kutofautiana
Kiasi fulani kutoka kwa yale yaliyowasilishwa katika utafiti huu. Tunaomba haya
Masomo yanaweza kutumika kama mahali pa kuingilia katika somo lako mwenyewe.
“Pimeni mambo yote; lishikeni lililo jema” (1 Wathesalonike 5:21).

Utangulizi wa Yoshua na Waamuzi

Yoshua

Kitabu cha Yoshua ni mwendelezo wa historia ya Pentateuki. Yoshua ni daraja la lazima kati ya vitabu vya Musa na historia ya Israeli katika nchi ya Kanaani. Kama vile Kutoka ni hadithi ya Mungu akiwaongoza watu wake kutoka Misri, vivyo hivyo Yoshua ni hadithi ya Mungu akiwaongoza watu wake kuingia katika Nchi ya Ahadi. Inarekodi Israeli kuvuka Mto Yordani kuingia Kanaani baada ya kifo cha Musa, pamoja na ushindi na makazi ya Kanaani na makabila kumi na mawili chini ya uongozi wa Yoshua. Tarehe ya Kibiblia ya uvamizi wa Israeli katika Kanaani ni karibu 1405 K.K. Kitabu hiki kinashughulikia miaka 25-30 ijayo ya historia ya Israeli. Yoshua angemaliza kazi nzuri aliyoianza licha ya kutokuamini kwa taifa. Watu walikuwa hawajabadilika; bado walikuwa hawana imani. Hata hivyo, ahadi ya Mungu ingetimizwa na uzao wa Abrahamu ungepandwa katika nchi ya agano ili kutia mizizi na kukua.

Utunzi wa kitabu hicho unahesabiwa kuwa ni wa Yoshua kwa mapokeo ya Kiyahudi na ulikamilishwa baada ya kifo chake na Elezari kuhani mkuu na mwanawe Finehasi. Ushahidi wa ndani unaonyesha kwa dhati kwamba mwandishi alikuwa shahidi aliyejionea ushindi huo.

Matukio ya kitabu hiki yanafuata yale yaliyoandikwa katika sura ya mwisho ya Kumbukumbu la Torati. Watu wa Israeli walikuwa wamepiga kambi kwenye Nyanda za Moabu, mashariki ya Mto Yordani. Musa alikuwa amekufa, na Yoshua akawa kiongozi. Kitabu kimegawanyika katika sehemu tatu. Sehemu ya kwanza inaeleza kukabidhiwa kwa Yoshua na Mungu kuwa mrithi wa Musa na matayarisho ya Israeli kuingia Kanaani, kuvuka kwao Yordani, na shughuli zao za agano la kwanza katika nchi. Sehemu ya pili inaeleza jinsi Waisraeli walivyotembea kwa utiifu dhidi ya majiji yenye kuta zenye ngome zenye silaha. Mungu aliwapa watu wake ushindi madhubuti katika Kanaani ya kati, kusini, na kaskazini. Namna isiyo ya kawaida sana ambayo Yeriko ilitakwa ilidhihirisha wazi kwa Israeli kwamba Mungu ndiye aliyekuwa msimamizi wa wokovu wao. Sehemu ya tatu inarekodi ugawaji wa nchi na Yoshua kwa makabila kumi na mawili, urithi wa Kalebu, miji sita ya makimbilio, na miji 48 ya Walawi kati ya makabila.

Jina la Yoshua ni neno la Kiebrania linalolingana na jina “Yesu” katika Agano Jipya. Katika jukumu lake la kuwaongoza Israeli katika nchi ya ahadi, Yoshua ni mfano wa Agano la Kale au mfano wa Yesu, ambaye jukumu lake ni kuleta wana wengi kwenye utukufu. Mwanadamu Yoshua ni picha ya Bwana wetu Yesu Kristo ambaye alishinda dhambi na Shetani na ambaye huwapa pumziko wale wanaomtumaini. Kazi ya Yoshua inaonyesha ushindi tulio nao kupitia imani. Kila mmoja wetu ana urithi wa kudai, “nchi” ya kushinda, na Yoshua anatuambia jinsi ya kuifanya.

Waamuzi

Ingawa uandikaji wa Waamuzi haujulikani, Talmud ya Kiyahudi na mapokeo ya Wakristo wa mapema husema kwamba Waamuzi, Ruthu, na Samweli zote ziliandikwa na Samweli.

Kitabu cha Waamuzi ndicho kiungo kikuu cha kihistoria kati ya Yoshua na wakati wa wafalme wa Israeli. Kipindi cha waamuzi kinaanzia karibu 1375 hadi 1050 B.K. wakati huo Israeli ilikuwa muungano wa makabila. Kitabu hicho kimepata jina lake kutokana na watu ambao Mungu aliwainua mara kwa mara ili kuwaongoza na kuwakomboa Waisraeli baada ya kuasi na kuanguka chini ya ukandamizaji wa majirani wa kigeni. Waamuzi ni kitabu cha “hakuna mfalme”. Mungu alipaswa kuwa Mfalme wao, lakini taifa lilikataa kumtii. Kutotii kwao kulisababisha kushindwa, kuadibiwa, na kuharibika. Mara nane tunaambiwa kwamba watu “walifanya maovu” machoni pa Mungu na hivyo walipaswa kuadhibiwa. Mungu alipowaadhibu, walililia rehema na kukombolewa, lakini kisha wakarudi katika njia zao mbaya na ikabidi waadhibiwe tena. Waamuzi kumi na watatu waliinuliwa kwa nyakati tofauti ili kuwakomboa Israeli. Waamuzi walikuwa viongozi wa kijeshi na mahakimu wa kiraia kutoka makabila tofauti. Kwa matendo ya kishujaa ya imani, walitekeleza hukumu ya Mungu na kuwapindua watesi wao, na hivyo kuwarudishia watu kiasi fulani cha amani na uhuru. Baadhi wamezungumziwa kwa kina katika kitabu huku wengine wakitajwa katika aya moja au mbili tu. Walitoka katika makabila tisa tofauti na kuwakomboa watu wao kutoka kwa Wamesopotamia, Wamoabu, Wafilisti, Wakanaani, Wamidiani, na Waamoni. Hakuna mwamuzi aliyetawala taifa lote hadi Samweli.

Kihistoria, Waamuzi hutoa rekodi kuu ya historia ya Israeli katika nchi ya ahadi kuanzia kifo cha Yoshua hadi wakati wa Samweli. Kitheolojia, inafunua kuporomoka kwa kiroho na kimaadili kwa makabila baada ya kukaa katika nchi ya ahadi, ikionyesha wazi matokeo mabaya ambayo yalitukia sikuzote wakati Israeli waliposahau agano lake na Bwana na badala yake wakaenda katika mwelekeo wa ibada ya sanamu na uasherati.

Mungu akileta nguvu kutoka katika udhaifu wa mwanadamu imesimuliwa kwa namna ya pekee katika kitabu hiki cha kuvutia. Kwa kweli, katika maana fulani, Kitabu cha Waamuzi ni maelezo ya mistari hiyo mitatu, “Lakini Mungu aliyachagua mambo mapumbavu ya dunia awaibishe wenye hekima; aibu wale walio na nguvu; na Mungu alivichagua vitu duni vya dunia, na vitu vinavyodharauliwa, na vitu ambavyo haviko, ili avibatilishe vilivyoko, ili mtu awaye yote asije akajisifu mbele zake. (1 Wakorintho 1:27-29).

Kitabu cha Waamuzi kinafunua kanuni ya kimungu inayodumu: Mungu anapomtumia mtu katika huduma Yake, Roho wa Bwana huja juu yake. Njia ya Mungu ya kumwangusha adui na kuendeleza ufalme wake ni kwa nishati, nguvu na nguvu za Roho Mtakatifu anayefanya kazi kupitia vyombo vya kibinadamu vilivyosalia na kutii.

Gary Amick

Somo la 1: Kuingia Kanaani

Maandiko Matakatifu: Yoshua 1:1-5:12

Mstari wa Kukariri: “Wakamwambia Yoshua, “*Hakika BWANA ameitia nchi yote mikononi mwetu, kwa maana wenyeji wote wa nchi wamezimia kwa ajili yetu.*” Yoshua 2:24

Utangulizi:

Kabla ya Waisraeli kuingia katika nchi ya Kanaani, Bwana kwanza alitoa agizo zito kwa Yoshua kuhusu kazi iliyo mbele yake. Nchi ilikuwa imeahidiwa kwa Israeli, lakini lazima waimiliki. Mara tatu Yoshua anaambiwa na Bwana kuwa na nguvu na ushujaa sana. Ukubwa na muda wa kazi iliyokuwa mbele yake, mikazo ya kuwaongoza watu hao wakaidi, na kutokuwepo kwa mshauri wake wa kiroho, Musa, labda kulisumbua akilini mwa Yoshua. Lakini Bwana hakuwa akimwita bila kumwezesha.

Katika kujitayarisha kwa ajili ya uvamizi huo, Yoshua alituma wapelelezi wawili huko Yeriko. Hili halikuwa dalili ya kukosa imani kwa upande wake; bali lilikuwa ni suala la mkakati wa kijeshi. Wapelelezi hao walipata kimbilio katika nyumba ya kahaba aliyelitwa Rahabu. Rahabu alikuwa amesikia juu ya ushindi wa ajabu ambao Bwana alikuwa amewapa Israeli na akahitimisha kwamba Mungu wao lazima awe Mungu wa kweli, na hivyo alimtumaini Yeye, akawa mwongofu wa kweli. Wapelelezi hao waliahidi kumuokoa Rahabu na familia yake. Alihatarisha maisha yake ili kuokoa uhai wa wapelelezi hao kwa sababu aliamini uwezo na enzi kuu ya Mungu wao.

Wakati ulikuwa umefika wa kuvuka mto Yordani, ambao sasa ulikuwa umefurika. Makuhani waliagizwa watoke nje, wakiwa wamebeba sanduku la agano. Miguu ya makuhani ilipogusa maji ya Yordani, mto ulisimamishwa na maji yakarundikana. Mungu, akiwakilishwa na sanduku, aliwaongoza watu hadi Yordani. Makuhani walitembea hadi katikati ya mto na kukaa huko huku Israeli wote wakivuka kwenye nchi kavu. Mungu alikuwa akionyesha kwamba uwepo wake ulikuwa tumaini lao la ushindi, na si chochote ndani yao wenyewe.

Bwana akaagiza watu kumi na wawili, mtu mmoja kutoka katika kila kabila, wachukue jiwe moja kutoka mtoni Yordani, na kuweka alama ya ukumbusho. Yoshua akasimamisha mawe kumi na mawili katikati ya Yordani, mahali ambapo makuhani walikuwa wamesimama.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Linganisha agizo la Yoshua la kuwapeleka Waisraeli katika nchi ya ahadi kwa huduma na kazi ya Yesu Kristo. (Yoshua 1:1-9; Hesabu 27:18-23; Kumbukumbu la Torati 34:9; Waebrania 4:1, 6-8)
2. Mungu alimwambia Yoshua kuwa na nguvu. Eleza jinsi ahadi hii ya msingi kwa Yoshua vile vile ni ahadi ya Mungu kwa waamini wote wanaopambana na imani yao. (Yoshua 1:10-18; Mathayo 28:20; Waebrania 13:5-6; Mathayo 1:23; Luka 24:49)
3. Uongo wa Rahabu hauhalalishi kusema uwongo kwa waumini katika hali maalum. Mungu hakuhitaji hata kidogo kutegemea udanganyifu ili kutimiza ahadi Zake za agano au kuwalinda wapelelezi. Kwa nini Rahabu anasifiwa na Mungu? (Yoshua 2:4-6; Yakobo 2:25; Waebrania 11:31).
4. Kwa nini ilikuwa muhimu kuweka wakfu kabla ya kuvuka Mto Yordani? (Yoshua 3:5; Kutoka 19:10, 14-15; Matendo 2:38)

Kutumia Neno

Eleza umuhimu wa mnara upande wa magharibi wa Mto Yordani na mawe kumi na mawili katikati ya mto? (Yoshua 4:1-24) Muumini wa Agano Jipya anawezaje kutambua kazi ya Kristo kwa mawe haya, upande wa magharibi wa Mto Yordani na katikati ya mto? (Warumi 6:4; Wakolosai 3:1)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 1

Jumapili: Mungu Anaagiza Yoshua: Yoshua 1:1-9

Kama mtu aliyejazwa na Roho Mtakatifu, Yoshua alikuwa ameteuliwa kuwa mrithi wa Musa. Mungu alikuwa anamwita sasa kuwaongoza watu wake katika nchi ya ahadi. Yoshua ni mfano wa Yesu Kristo kwa kuwa aliwaongoza watu wa Mungu kuingia katika nchi ya ahadi na kuwashinda adui zao. (Hesabu 27:18-23; Kumbukumbu la Torati 34:9; Waebrania 4:1, 6-8)

Jumatatu: Mungu Asema Uwe Mwenye Nguvu: Yoshua 1:10-18

“Uwe na nguvu!” ni zaidi ya maonyo, kwa kuwa amri za Mungu ni uwezesaji wa Mungu. Ahadi ya msingi ya Mungu kwa Yoshua vile vile ni ahadi ya Mungu kwa waamini wote katika mapambano ya imani yao. Uwepo wa kudumu wa Mungu pamoja nasi sasa ni ukweli kupitia Mwanawe na zawadi ya Roho Mtakatifu. (Mathayo 28:20; Waebrania 13:5-6; Mathayo 1:23; Luka 24:49)

Jumanne: Rahabu na Wapelelezi: Yoshua 2:1-24

Rahabu alikuwa mwanamke mwenye dhambi kutoka asili ya kipagani ambaye alimtambua Mungu wa Israeli kuwa Mungu wa kweli wa mbingu na dunia. Aliiacha miungu ya Kanaani, kwa imani akajiunga na Israeli na Mungu wao, na hatimaye akawa babu wa Masihi. Wokovu wa Rahabu unaonyesha kwamba hata wakati Mungu yuko katika mchakato wa hukumu, Yeye hukubali watu kutoka katika kila taifa wanaomwogopa na kufanya yaliyo sawa. (Waebrania 11:31; Yakobo 2:25; Mathayo 1:5-6; Matendo 10:35)

Jumatano: Kujitayarisha Kuvuka Yordani: Yoshua 3:1-8

Kabla ya kuvuka mto Yordani, watu lazima wawe wakfu. Mungu hatatenda kwa nguvu kwa niaba ya watu wake ikiwa si wasafi ndani na wako sawa na mapenzi yake. Kabla hatujamwomba Mungu afanye ishara na maajabu katikati yetu, ni lazima kwanza tuhakikishe mioyo yetu ni safi na matamano yetu yanaongozwa na Roho wake Mtakatifu. (Matendo 2:38; Kutoka 19:10, 14-15)

Alhamisi: Kuvuka Yordani: Yoshua 3:9-18

Maji ya Yordani yaligawanywa ili kuonyesha uwezo wa Mungu kwa uzoefu. Makuhani ilibidi waloweshe miguu yao kabla ya taifa kuvuka, na hilo lilihitaji imani. Imani yako inaweza kuwatia moyo wengine katika kutembea kwao na Mungu. (Mathayo 14:23-33; 2 Wakorintho 5:7)

Ijumaa: Mnara wa Mawe: Yoshua 4:1-24

Mnara wa mawe kwenye ukingo wa Yordani, pamoja na mawe katikati ya mto, vilipaswa kuwakumbusha watu kwamba maisha ya kale yalizikwa, na wanapaswa kutembea katika upya wa maisha. (Warumi 6:4; Wakolosai 3:1)

Jumamosi: Kutana huko Gilgali: Yoshua 5:1-12

Kizazi kipya kilikuwa hakijapokea alama ya agano. Kutahiriwa kunaashiria kuachilia mbali kile ambacho ni cha mwili wenye dhambi na kujitoa kwa moyo wote kwa Bwana. Taifa lilikuwa na uzoefu huu kwa pamoja katika kuvuka Jordan, lakini ilibidi kufanywa kibinafsi. (Warumi 8:13; Wakolosai 2:11)

Somo la 2: Ushindi katika Kanaani ya Kati

Maandiko Matakatiifu: Yoshua 5:13-8:35

Mstari wa kukariri: “Basi watu wakapiga kelele makuhani walipozipiga tarumbeta. Ikawa watu waliposikia sauti ya tarumbeta, watu wakapiga kelele kwa sauti kuu, ukuta ukaanguka chini kabisa. Ndipo watu wakakwea kwenda mjini, kila mtu mbele yake moja kwa moja, nao wakautwaa huo mji.” Yoshua 6:20

Utangulizi:

Ushindi wa Kanaani ulitimizwa na kampeni tatu za kijeshi—za kati, kusini, na kaskazini. Kampeni kuu, iliyokusudiwa kugawanya na kushinda, ilijumuisha shughuli mbili kuu, moja huko Yeriko na nyingine huko Ai. Yeriko ulikuwa mji wenye ngome wenye kuta ndefu na malango yaliyoko zaidi ya futi 800 chini ya usawa wa bahari. Mji huo haukuwa tu wa hali ya chini kitopografia bali ulikuwa chini kimaadili. Ilihukumiwa kwa sababu ilisimama kwenye ardhi ya Mungu na wapangaji wake halali walikuwa wamekuja kuidai.

Hofu ya Waisraeli ilikuwa imesababisha Yeriko kuzuiwa kabla ya wavamizi kufika. Kwa muda wa siku sita Waisraeli walizunguka jiji, mara moja kila siku, wakirudi Gilgali usiku. Siku ya saba waliizunguka mara saba. Makuhani walipopiga tarumbeta, Waisraeli wakapiga kelele kubwa. Kuta zilianguka chini kabisa, na watu wa Mungu waliweza kuingia mjini. Kila kitu katika mji kilihukumiwa na Bwana kuangamizwa kama malimbuko ya Kanaani. Wakaaji na mifugo walipaswa kuangamizwa, lakini fedha, dhahabu, shaba na chuma vilipaswa kuwekwa kwenye hazina ya Mwenyezi-Mungu.

Ingawa watu walikuwa wamevuka Yordani, bado walikuwa na mwelekeo wa kutenda dhambi. Yoshua alipotuma wapelelezi huko Ai, walirudi wakiwa na ripoti yenye uhakika kwamba jiji hilo lilikuwa limelindwa vibaya na kwamba haingehitajiwa kutuma askari zaidi ya elfu mbili au tatu dhidi yake. Lakini jeshi la watu wapata elfu tatu lilipoenda Ai, walishindwa badala ya ushindi. Yoshua alijua kwamba kushindwa kulisababishwa na uporaji wa Akani. Ili kuadhibiwa kwa kosa lake, Akani na watu wa nyumba yake walipigwa mawe hadi kufa na kisha kuchomwa moto. Katika jaribio la pili, Yoshua na jeshi lake waliteka Ai kwa mbinu ya kuvizia. Israeli walipoteza watu thelathini na sita katika vita vya kwanza; safari hii hawakupoteza hata mmoja.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Tunapokabili magumu ya maisha, tukio la Yoshua linatufundisha nini kuhusu msaada wa Mungu wakati wa uhitaji? (Yoshua 5:14-6:2; Matendo 12:5-11; 18:9-10; 23:11; Yohana 14:16-23)
2. Kwa nini Mungu alitaka viumbe vyote vilivyo hai katika Yeriko viharibiwe? (Yoshua 6:21; Kumbukumbu la Torati 13:16; Yeremia 18:6-7; 45:4; Mathayo 10:28; Luka 13:3)
3. Ni nini kinachotokea kunapokuwa na dhambi nzito au kuvumilia dhambi nzito miongoni mwa watu wa Mungu? (Yoshua 7:1-26; 1 Wakorintho 5:1-13; 1 Wakorintho 12:12-27; Zaburi 119:162; Mwanzo 3:6)
4. Ni masomo gani tunaweza kujifunza kutokana na kushindwa kwa watu katika kitabu cha Yoshua na wakati wao ujao ili kututia moyo leo? (Yoshua 8:1-29; Zaburi 37:23-24; 1 Yohana 1:8-10)

Kutumia Neno

Kipindi cha kujenga madhabahu na kusoma sheria kinafunua kanuni nne za kuelewa kitabu cha Yoshua. Tunawezaje kutumia kanuni hizi kwa kutembea kwetu kwa Kikristo pamoja na Mungu? (Yoshua 8:30-35)

- 1) Haki ya kumiliki nchi ya ahadi ilitegemea uaminifu kwa agano la Mungu. (Kumbukumbu la Torati 30:15-18)
- 2) Ufikiaji wa Israeli kwa Mungu ulikuwa daima kwa imani kupitia dhabihu na upatanisho wa damu. (Yoshua 8:30-31)
- 3) Kuendelea kwa baraka za Mungu kulitegemea kushikilia kwao kwa uthabiti Kwake kwa imani na upendo kutoka moyoni. Imani katika ahadi za Mungu kama ilivyo katika madhabahu, upatanisho wa damu na amri ilikuwa muhimu katika kudumisha uhusiano wa agano na Mungu. (Kumbukumbu la Torati 29:18-21)
- 4) Neno la Mungu lililoandikwa lilikuwa ndilo mamlaka kuu kwa watu wake na msingi ambao walipitia ama baraka au laana yake. (Yoshua 8:31-32; Mathayo 7:24-27)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 2

Jumapili: Vita vya Yeriko: Yoshua 5:13-6:19

Yoshua anajulishwa kuwapo kwa Mungu kusikoonekana na jeshi Lake la kimbingu, lililotayarishwa kupigana pamoja na watu wake waaminifu. Uzoefu wa Yoshua unatufundisha kwamba hatuko peke yetu katika mapambano yetu hapa duniani. Kuna nguvu za kiroho zinazopigana kwa niaba yetu na vile vile dhidi yetu. Tunaye Roho Mtakatifu ambaye daima anabaki upande wetu kama msaidizi na mtetezi wetu. (Matendo 12:5-11, 18:9-10, 23:11, Yohana 14:16-23)

Jumatatu: Uharibifu wa Yeriko: Yoshua 6:20-27

Watu wote wa Yeriko walihukumwa kuangamizwa kabisa. Uharibifu wa Yeriko unafundisha kwamba Mungu Muumba wetu anaweza kuwaangamiza kwa haki wale ambao wamekabidhiwa kwa uovu na udhalimu. Yeriko ilikuwa malimbuko ya ushindi; miji mingine haikutendewa sawa na Yeriko. (Kumbukumbu la Torati 13:16; Yeremia 18:6-7; 45:4; Mathayo 10:28; Luka 13:3)

Jumanne: Kushindwa huko Ai: Yoshua 7:1-18

Yoshua alifahamu kwamba kushindwa huko Ai kulisababishwa na dhambi kambini. Mtu fulani alikuwa amekosa kumtii Bwana katika ushindi wa Yeriko kwa uporaji. Mara nyingi, kushindwa huja baada ya ushindi: hapo ndipo hatutarajii. Hapo ndipo tunapohisi kuwa na nguvu zaidi ndani yetu. Kwa hiyo, walijifunza kwa uchungu kwamba mambo yote hayakuwa sawa; kitu kilikuwa kimebadilika. Wakanaani hawakuwa na nguvu zaidi, lakini Israeli walikuwa dhaifu kwa sababu ya dhambi ya mtu mmoja. Ingawa ni mtu mmoja tu ndiye aliyekuwa na hatia, taifa zima lilikuwa na hatia, na watu thelathini na sita walikufa. (1 Wakorintho 12:12-27)

Jumatano: Dhambi ya Akani: Yoshua 7:19-26

Akani alipaswa kuwa anashughulikia kazi zake za kijeshi, lakini macho yake yalitangatanga, na akaingia katika dhambi ya kutamani. Alithamini nyara kuliko alivyothamini utii kwa Mungu. (Mwanzo 3:6; Zaburi 119:162; Yakobo 1:14-15)

Alhamisi: Ushindi huko Ai: Yoshua 8:1-29

Kamwe usiruhusu kushindwa hata moja kukunyang'anya ushindi wa siku zijazo. Mungu anapoona kwamba tumetii Neno Lake na kushughulikia dhambi kwa dhati, anakuja na kutia moyo na mwongozo kwa hatua inayofuata. Maisha ya Ukristo ya ushindi ni mfululizo wa mwanzo mpya. (Zaburi 37:23-24)

Ijumaa: Yoshua Alijenga Madhabahu: Yoshua 8:30-33

Kujengwa kwa madhabahu kunaonyesha kanuni za kuelewa kitabu cha Yoshua. Haki ya kumiliki nchi ya ahadi ilitegemea uaminifu-mshikamanifu wa Israeli kwa agano la Mungu. Kuendelea kwa baraka za Mungu kulitegemea imani inayohisiwa moyoni. (Kumbukumbu la Torati 30:15-18)

Jumamosi: Yoshua alisoma Sheria: Yoshua 8:34-35

Neno la Mungu lililoandikwa lilikuwa ndilo mamlaka kuu kwa watu wake na msingi ambao walipitia ama baraka au laana yake. Yoshua alitii yale ambayo Musa alimwamuru, kwani kutii Neno ndiyo siri ya mafanikio. (Kumbukumbu la Torati 27; Mathayo 7:24-27)

Somo la 3: Ushindi katika Kanaani ya Kusini na Kaskazini

Maandiko Matakatifu: Yoshua 9:1-13:7

Mstari wa Kukariri: “Na BWANA akamwambia Yoshua, Usiwaogope, kwa maana nimewatia mkononi mwako; hakuna hata mmoja wao atakayesimama mbele yako.” Yoshua 10:8

Utangulizi:

Habari za ushindi wa kijeshi wa Israeli zilisababisha wafalme wote wa Kanaani kuungana dhidi ya Yoshua na Israeli. Lakini wenyeji wa mji wa Gibeoni wakajibadilisha kwa mavazi yaliyochakaa na viatu vilivyotiwa viraka, wakamwambia Yoshua kwamba wametoka nchi ya mbali sana. Kulingana na hilo, Waisraeli walifanya agano na Wagibeoni. Siku tatu baadaye mpango huo ulifichuliwa. Badala ya kuwaua Wagibeoni, Waisraeli waliamua kuheshimu mapatano hayo, lakini waliwafanya wapasuaji wa kuni na wabeba maji kuhusiana na utumishi wa madhabahu ya Yehova.

Wafalme wa majiji matano ya kusini ya Wakanaani waliposikia kwamba Wagibeoni walikuwa wameasi na kuwafuata Waisraeli, walitambua kwamba hilo lilifanya eneo la milimani la katikati kuwa hatari, na hivyo wakaamua kushambulia Gibeoni. Akiwa amehakikishiwa ushindi na Bwana, Yoshua alipigana na majeshi ya adui huko Gibeoni, na kuwafanya kukimbia. Miujiza miwili ilitokea katika uharibifu wa adui. Kwanza kulikuwa na dhoruba kubwa ya mawe, ambayo iliua watu zaidi ya Waisraeli waliouawa. Kisha, kwa ombi la Yoshua, jua na mwezi ‘zilisimama,’ zikirefusha saa ambazo Waisraeli wangeweza kuendelea kufuatilia na kuwaangamiza adui.

Habari za ushindi unaozidi kuongezeka wa Israeli zilifanya wafalme wa kaskazini washirikiane. Walikusanyika pamoja kwenye maji ya Meromu, kaskazini mwa Bahari ya Galilaya. Yoshua na jeshi lake wakawashambulia na kuwashinda.

Yoshua sasa alikuwa mzee, na nchi yote waliyoahidiwa Waisraeli ilikuwa bado haijamilikiwa nao. Sehemu za kusini-magharibi na kaskazini-mashariki bado zilikalikiwa na wapagani. Nchi iliyo upande wa mashariki hadi Mto Frati ilikuwa imeahidiwa kwa Israeli, lakini bado haijakaliwa nao.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Wagibeoni walitumia udanganyifu waliposhughulika na Israeli. Eleza jinsi Ibilisi anavyotumia udanganyifu na jinsi tunavyoweza kuutambua na kuushinda. (Yoshua 9:1-27; 1 Petro 5:8-9; 2 Wakorintho 11:3; Waefeso 6:10-18)
2. Israeli walifanya makosa kwa kufanya agano na Wagibeoni. Ni nini kinatokea tunapokosa mapenzi kamili ya Mungu? (Yoshua 10:1-11; Kumbukumbu la Torati 7:24; Warumi 5:8)
3. Ni kwa jinsi gani na kwa nini Mungu aliweza kurefusha mchana ili kumpa Yoshua muda wa kumaliza vita? (Mathayo 17:20; Mithali 15:8, 29; Marko 11:24; Yoshua 10:12-28; Zaburi 19:1-6; 136:8) Je, siku hiyo iliyoongezwa iliathiri siku ya Sabato kwa kubadili mzunguko wa kila juma?
4. Linganisha ushindi wa Yoshua wa nchi yote na kumpa kila Mwisraeli urithi wake pamoja na kazi ya Yesu Kristo. (Yoshua 11:16-12:24; Waefeso 1:15-23; Wakolosai 2:9-15; Warumi 5:17)

Kutumia Neno

Mungu aliahidi kuwafukuza Wakanaani mbele ya Israeli na kuwapa wote nchi ya ahadi. Kwa nini Mungu aliruhusu baadhi ya watu kubaki miongoni mwa watu Wake? (Yoshua 13:6-7; 14:12; 17:12-18; 23:5) Je, Mungu hukosa kutimiza ahadi Zake? (Luka 12:31-32)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 3

Jumapili: Udanganyifu wa Wagibeoni: Yoshua 9:1-27

Wagibeoni walijua kwamba majirani zao walikuwa wakipigana vita vya kushindwa, kwa kuwa Mungu alikuwa akiwapigania Israeli, na hakuna jeshi lingeweza kumpinga. Kwa hiyo, waliamua kutumia udanganyifu badala ya misuli. Shetani asipokushinda kwa kuja kama simba alaye, atajaribu tena kama nyoka mdanganyifu. Hakati tamaa. (1 Petro 5:8-9; 2 Wakorintho 11:3 Kumbukumbu la Torati 7)

Jumatatu: Israeli Yashinda Muungano wa Waamori: Yoshua 10:1-11

Ingawa Waisraeli walikuwa wamefanya kosa kwa kufanya agano pamoja na Wagibeoni, Mungu aliwasaidia watu wake kwa kuwatetea. Mara nyingi kushindwa kunakotufanya tukose mapenzi kamili ya Mungu hutumiwa na Yeye kama fursa ya kuonyesha uaminifu na upendo Wake kwetu. (Kumbukumbu la Torati 7:24; Warumi 5:8)

Jumanne: Jua Linasimama Tuli: Yoshua 10:12-28

Njia sahihi ambayo Mungu alitumia katika kurefusha mwanga wa mchana haijatolewa. Chochote ambacho Mungu alichagua kufanya, kupanuka kwa siku hiyo kulikuwa jibu lisilo la kawaida kwa sala. Mungu aliyeumba ulimwengu na viumbe vya mbinguni pamoja na kazi zake anaweza pia kusimamisha mienendo yao ya asili kwa makusudi yake mwenyewe. (Zaburi 19:1-6; 136:8)

Jumatano: Miji ya Kusini Iliyotekwa: Yoshua 10:29-43

Ushindi juu ya wafalme hao watano ulifungua njia kwa Yoshua kushambulia Kanaani ya kusini hadi alipolishinda eneo lote. Kile ambacho kilianza kama ujanja wa kufedhehesha wa ulinzi uliishia mfululizo mzuri wa ushindi. (Warumi 8:31)

Alhamisi: Ushindi katika Kanaani ya Kaskazini: Yoshua 11:1-15

Adui kaskazini mwa Kanaani waliungana ili kupinga kusonga mbele kwa Israeli, na vikosi vyao vilikuwa vya kutisha. Mungu anatumia kabla ya vita, anatupigania wakati wa vita, na anatumia baada ya vita. Jinsi tunavyofuata maagizo baada ya ushindi ni muhimu kama vile tunavyofanya kabla yake.

Ijumaa: Maeneo Yaliyotekwa: Yoshua 11:16-12:24

Yoshua alishinda nchi yote na kufanya hivyo ili kumpa kila Mwisraeli urithi wake kutoka kwa BWANA. Yesu, Mwana wa Mungu, amemshinda kila adui wa kiroho na sasa anatawala mbinguni na kupitia Yeye tunaweza kudai ushindi. (Waefeso 1:15-23; Wakolosai 2:9-15; Warumi 5:17)

Jumamosi: Maeneo Yasiyotekwa: Yoshua 13:1-7

Tofauti na wazee fulani, Yoshua aliishi wakati ujao wala si wakati uliopita. Alikuwa na kazi ya kufanya, na alitaka kuimaliza kabla hajafa. Haijalishi ni kiasi gani Mungu amekuwezesha kutimiza maishani, daima kuna “ardhi” zaidi ya kumiliki. Katika maisha ya Kikristo, hatuasimami tuli; lazima tusonge mbele milele. (Waebrania 6:1)

Somo la 4: Kugawanya Urithi

Maandiko Matakatifu: Yoshua 13:8-19:51

Mstari wa Kukariri: “Basi Musa akaapa siku ile, akasema, *Hakika hiyo nchi ambayo mguu wako umeikanyaga itakuwa urithi wako na watoto wako milele, kwa sababu umemfuata BWANA Mungu wangu kwa utimilifu.*” Yoshua 14:9

Utangulizi:

Makabila mawili na nusu, Rubeni, Gadi, na nusu ya kabila la Manase tayari yalikuwa yamepewa ardhi upande wa mashariki wa Yordani. Lawi hawakupokea urithi wa kabila, kwa kuwa hilo lilikuwa kabila la makuhani, na Yehova alikuwa na urithi maalum kwa ajili yao. Kuondoa Lawi kutoka kwa makabila kunaacha makabila kumi na moja tu. Lakini wana wawili wa Yusufu, Efraimu na Manase, wanatiwa ndani mahali pa Yosefu, na hilo lainua hesabu hadi kumi na wawili tena. Sababu ya wana wa Yusufu kujumuishwa ni kwamba walichukuliwa na Yakobo kama wanawe mwenyewe kabla ya kifo chake.

Mgawanyo wa nchi upande wa magharibi wa Yordani kwa yale makabila tisa na nusu ya kabila ulipaswa kufanywa kwa kura. Eneo la jumla la sehemu ya kabila liliamuliwa kwa kura, lakini ukubwa wa eneo hilo ulilingana na idadi ya watu wa kabila hilo. Kabla ya kutoa mipaka ya eneo hilo, Kalebu aliomba jiji la Hebroni. Ingawa wakati huo alikuwa na umri wa miaka themanini na mitano, alijua kwamba Mungu hangemuweka hai, bila kumpa thawabu kwa ajili ya imani yake.

Mipaka ya eneo la Yuda ilitia ndani majiji ambayo yaliwapa Yuda urithi mkubwa na kichocheo chenye nguvu cha kuimarisha imani yao. Kabila la Yusufu linachukuliwa pili. Yusufu alikuwa amepewa haki ya mzaliwa wa kwanza ambayo Reubeni aliipoteza. Eneo la Yusufu liligawanywa kati ya Efraimu na nusu ya kabila la Manase ambalo lilikaa magharibi mwa Yordani.

Yuda na Yosefu walikuwa wamepokea urithi wao kwa kupiga kura, lakini bado kulikuwa na makabila saba upande wa magharibi wa Yordani ambayo hayakuwa yamepewa urithi wao. Kwa hiyo, Yoshua akatuma kikundi cha wanaume, watatu kutoka katika kila kabila, kwenda kuyachunguza makabila saba yaliyobaki kwa kura.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Mgawanyiko wa nchi kati ya makabila kumi na mawili ulikuwa utimizo wa ahadi ya Mungu na tumaini lililopuliziwa la amani kubwa na ya kudumu. Mungu amemuahidi nini mwamini mwaminifu kuhusu ufalme wake? (Yoshua 13:6-7; Zaburi 16:6; Mathayo 5:3-10; Waefeso 5:5; Yohana 14:1-4)
2. Ni sifa gani katika maisha ya Kalebu zinazoonyesha aina ya maisha ambayo Mungu anatazamia kwa waumini? (Yoshua 14:1-15; Hesabu 14:24; 1 Petro 1:3; Waebrania 6:12)
3. Laiti watu wangechagua urithi wao, bila shaka kungekuwa na ushindani na migogoro. Biblia inasema nini kuhusu kuonea wivu mafanikio au uwezo wa mtu mwingine? (Zaburi 47:4; Zaburi 16:5; 1 Wakorintho 4:7; Yohana 3:27)
4. Kwa nini Yusufu kupitia Efraimu na Manase alipokea urithi mbili? (Yoshua 16:4; Mwanzo 48; Yakobo 4:2)

Kutumia Neno

Israeli walishindwa kumiliki nchi kikamilifu na kuwafukuza kabisa Wakanaani kwa angalau sababu mbili. Walikuwa nini? (Yoshua 17:13; Waamuzi 1:21, 27-29; 2:11-13) (Yoshua 17:16-18; Waamuzi 1:19; Zaburi 20:6-8)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 4

Jumapili: Makabila ya Mashariki ya Yordani: Yoshua 13:8-33

Mgawanyiko wa ardhi kati ya makabila kumi na mawili ulikuwa uzoefu wa kina wa kiroho kwa Waisraeli. Ilitimiza ahadi ya Mungu kuhusu nchi na ilitia moyo tumaini la utimizo mkubwa zaidi wa amani waliyofurahia sasa. Mungu ameahidi kila mwamini mwaminifu ufalme wa milele wa Mungu. (Zaburi 16:6; Mathayo 5:3-10; Waefeso 5:5)

Jumatatu: Urithi wa Kalebu: Yoshua 14:1-15

Kalebu aliendelea kuwa mwaminifu kwa Mungu na kupokea kikamilifu urithi Wake alioahidiwa. Kalebu alikuwa na tumaini hai kwa sababu ya imani yake. Maisha yake yanaonyesha uaminifu wa mwamini na kukubali ahadi ya Baba chini ya agano jipya. (Hesabu 14:24; 1 Petro 1:3; Waebrania 6:12).

Jumanne: Mgawo kwa ajili ya Yuda: Yoshua 15:1-63

Kama watu wangechagua urithi wao, bila shaka kungekuwa na mashindano na migogoro: lakini Bwana aliweka eneo, na makabila yalitii mapenzi yake. Wakati wowote unapoonea wivu mafanikio au uwezo wa mwingine, unasahau kwamba kila kitu ni cha Mungu. Hatupaswi kumlalamikia Mungu kwa vile tusivyo bali kumsifu kwa jinsi tulivyo. Ni lazima tukubali urithi wowote anaotupa. (Zaburi 47:4; Zaburi 16:5; 1 Wakorintho 4:7; Yohana 3:27)

Jumatano: Mgao kwa Yusufu: Yoshua 16:1-17:18

Yosefu aliihifadhi hai familia hiyo katika miaka saba ya njaa, na wazao wake walipata manufaa hayo. Walikuwa matajiri kwa sababu ya imani na upendo wa Yosefu na baraka ya pekee ya Yakobo. Hatupaswi kuishi tu kwa yale ambayo mababu zetu wametupatia. Ni lazima pia tudai urithi kwa ajili yetu na watoto wetu. (Mwanzo 48; Yakobo 4:2)

Alhamisi: Mgao kwa Benyamini: Yoshua 18:1-28

Kwa kuwa ilikuwa katikati, Shilo palikuwa mahali pafaapo kwa ajili ya hema ya kukutania. Wakati wa miaka ya Israeli kutangatanga, hema ya kukutania ilikuwa katikati ya kambi. Sasa ilikuwa katikati ya nchi, inayoweza kufikiwa na wote na kikumbusho kwamba hofu ya Mungu lazima iwe kiini cha taifa. (Kutoka 25:8; 27:21; 34:26)

Ijumaa: Simeoni, Zabuloni na Isakari: Yoshua 19:1-23

Urithi wa Simeoni ulikuwa katikati ya urithi wa kabila la Yuda. Niinaonekana kwamba nchi ya Yuda ilikuwa kubwa sana hivi kwambaya kabila halikuweza kuchukua sehemu yake, kwa hiyo baadhi yao walipewa mgao wa Simeoni. Huu ni utimizo wa neno la kinabii la Yakobo kuhusu Simeoni. (Mwanzo 49:7)

Jumamosi: Asheri, Naftali, Dani & Yoshua: Yoshua 19:24-51

Yoshua aliona hivyo hiyo kwamba ugawaji kwa makabila ulikamilika kabla hajapokea urithi wake mwenyewe. Yoshua aliwatanguliza wengine na kuwaacha wachukue walio bora zaidi. (1 Wakorintho 10:24; Wafilipi 2:1-4)

Somo la 5: Migao Maalum

Maandiko Matakatiifu: Yoshua 20:1-24:33

Mstari wa Kukariri: *“Lakini angalieni sana mfanye amri na sheria aliyowaamuru Musa, mtumishi wa Bwana kumpenda BWANA Mungu wenu, na kuenenda katika njia zake zote, na kuzishika amri zake, na kushikamana naye, na kumtumikia kwa moyo wako wote, na kwa roho yako yote.”* Yoshua 22:5

Utangulizi:

Hatua iliyofuata katika kugawanya ardhi ilikuwa kutenga majiji sita ya makimbilio, matatu kila upande wa Mto Yordani, ambapo muuaji bila kukusudia angeweza kumkimbia mlipiza-kisasi cha damu. Muuaji alikuwa mtu aliyemuua mtu mwingine bila kukusudia. Ikiwa muuaji huyo angeweza kukimbilia jiji la makimbilio, alipata mahali patakatiifu humo mpaka kifo cha kuhani mkuu. Kisha angeweza kurudi katika jiji lake la asili akiwa salama.

Miji arobaini na minane pamoja na mashamba yake ya malisho, pamoja na miji ya makimbilio, iligawiwa kwa Walawi kama BWANA alivyoamuru. Kila kabila ilitoa miji minne isipokuwa Yuda na Simeoni, ambao walitoa miji kenda kati yao, na Naftali, ambayo ilitoa miji mitatu. Bwana alikuwa ametimiza kila ahadi. Hakuna hata neno moja lililoshindikana. Ikiwa bado kulikuwa na maadui ambao hawajashindwa na mifuko ya upinzani, ni kwa sababu Israeli hawakudai ahadi ya Mungu.

Wakati sehemu ya magharibi ya Yordani ilipogawanywa, Yoshua aliwaruhusu Wareubeni, Wagadi, na nusu ya kabila la Manase warudi kwenye eneo lao lililo upande wa mashariki wa Yordani, kama walivyokubaliana hapo awali. Pia aliwaambia wachukue sehemu yao ya nyara kutoka katika vita walivyopigana.

Yoshua ana hotuba mbili za kuaga, moja kwa viongozi wa Israeli na nyingine kwa watu wa Israeli. Yoshua aliwaamuru viongozi kuwa wajasiri na kurudia kimaandiko maneno ya Bwana aliyopewa miaka ya awali. Aliwakumbusha juu ya uaminifu wa Mungu katika kutimiza ahadi zake kuhusu nchi na kuhusu wakazi wake wapagani. Ujumbe wa pili wa kuaga ulikuwa kwa watu. Yoshua alipitia historia ya watu wa Mungu, kuanzia Tera na kuendelea katika maisha ya Ibrahimu, Isaka na Yakobo. Aliwakumbusha watu juu ya ukombozi wenye nguvu kutoka Misri, kutangatanga nyikani, ushindi juu ya Wamoabu upande wa mashariki wa Yordani na hatimaye akasimulia kuingia kwao kwa ushindi katika Nchi ya Ahadi.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Miji ya makimbilio ni ya kuvutia na ya umuhimu wa kitheolojia. Eleza ulinganifu kati ya wokovu wa muda unaotolewa kwa muuaji katika miji ya makimbilio na wokovu wa milele unaotolewa kwa mwenye dhambi katika Kristo. (1 Yohana 2:1-2; Yoshua 20:1-9; Waebrania 6:18-20; Mathayo 11:28-30; Luka 19:10)
2. Mungu alitimiza ahadi yake kwa Israeli na kuwapa pumziko ili waweze kufurahia urithi wao. Je, ni mpango gani wa Mungu kwa waumini leo kuhusu kupumzika? (Yoshua 21:44; Kumbukumbu la Torati 12:10; 25:19; Waebrania 3-4)
3. Yoshua alitoa ujumbe gani wa kuaga kwa viongozi wake waaminifu na tunawezaje kuutumia kwa viongozi Wakristo leo? (Yoshua 23:1-16; 1 Yohana 2:17; 4:19; Yohana 14:15; Marko 12:30)
4. Ni ujumbe gani wa kuaga ambao Yoshua alitoa kwa watu wa Israeli na tunawezaje kutumia hili kwa waumini leo? (Yoshua 24:1-13; 2 Wakorintho 6:14-18)

Kutumia Neno

Yoshua aliwapa Waisraeli changamoto ya kuchagua miungu ambayo wangeitumikia. Uamuzi mzuri wa Yoshua kwa ajili yake mwenyewe na nyumba yake umetia moyo vizazi vilivyofuata vya waamini. Je, waamini leo wana chaguo sawa la kufanya? Eleza. (Yoshua 24:15; Yohana 7:17; Mathayo 6:24)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 5

Jumapili: Miji ya Makimbilio: Yoshua 20:1-9

Miji ya makimbilio ni mfano wa wokovu kupitia Yesu Kristo. Yesu Kristo ndiye “jiji letu la makimbilio”, lakini wokovu anaotoa ni tofauti na kimbilio analopewa muuaji. Ni kweli kwamba mwamini lazima aje kwa Kristo, lakini pia ni kweli kwamba Kristo huja kwetu kwanza. (Waebrania 6:18-20; Mathayo 11:28-30; Luka 19:10)

Jumatatu: Miji ya Walawi: Yoshua 21:1-45

Mungu alitimiza ahadi yake na kuwapa pumziko kutoka kwa vita, akiwawezesha kushinda adui zao wote na kufurahia urithi wao. Tuna pumziko la kiroho leo kupitia Kristo na siku moja tutaingia katika pumziko la milele. (Kumbukumbu la Torati 12:10; 25:19; Yoshua 1:13; Waebrania 3-4)

Jumanne: Makabila ya Mashariki Yarudi Nyumbani: Yoshua 22:1-34

Sio tu kwamba Bwana alikuwa ametimiza ahadi zake kwa Israeli, lakini Reubeni, Gadi, na nusu ya kabila la Manase walikuwa wametimiza ahadi zao pia. Yoshua aliwapongeza kwa utumishi wao wa uaminifu, jambo ambalo sisi sote tunapaswa kuwafanyia wale ambao wametuhudumia. (Hesabu 32:25-32; 1 Wathesalonike 5:12-13)

Jumatano: Kuaga kwa Yoshua kwa Viongozi: Yoshua 23:1-16

Hata viongozi wawe wakubwa kiasi gani, hawawezi kudumu milele, ingawa kazi yao haipotei kamwe. Kama Musa mtangulizi wake, Yoshua alitoa hotuba ya kuwaaga viongozi wake. Aliwakumbusha kwamba Neno la Mungu halishindwi kamwe na ni lazima litiwe kikamili ikiwa Mungu ataendelea baraka zake juu ya nchi. (1 Yohana 2:17; 4:19; Yohana 14:15; Marko 12:30)

Alhamisi: Kuaga kwa Yoshua kwa Watu: Yoshua 24:1-13

Yoshua hakujiiona kuwa kiongozi wao, bali alielekeza fikira kwenye wema wa zamani wa Mungu kwa na utunzaji wa Israeli na kuwahimiza tena na tena kubaki waaminifu kwa Bwana. Ni lazima viongozi wa kweli wa watu wa Mungu washiriki hangaiko la Yoshua kwa ajili ya heshima ya Mungu. Ni lazima wawasih watu kumpenda Bwana, kumtumikia yeye pekee na kubaki kutengwa na ulimwengu. (2 Wakorintho 6:14-18)

Ijumaa: Waisraeli Walifanya Upya Agano: Yoshua 24:14-27

Asili katika wokovu unaotolewa na Mungu ni suala la uchaguzi wa kibinafsi. Kila mwamini lazima achague daima ambaye atamtumikia. Kama ilivyokuwa kwa Yoshua na Waisraeli, kumtumikia Bwana si chaguo la mara moja tu. Ni lazima tuchague muda baada ya muda ili kudumu katika imani na kumtii Mungu. (Yohana 7:17)

Jumamosi: Kifo cha Yoshua: Yoshua 24:28-33

Kama vile vitabu vya Mwanzo na Kumbukumbu la Torati, Yoshua anafunga kwa sauti ya kengele ya kifo juu ya watu wakuu na wacha Mungu. Mungu huwazika watenda kazi wake lakini anaendelea na kazi yake.

Somo la 6: Ukengefu wa Israeli

Maandiko Matakatiifu: Waamuzi 1:1-3:31

Mstari wa Kukariri: *“Kisha Malaika wa BWANA akapanda kutoka Gilgali mpaka Bokimu, akasema: ‘Niliwatoa ninyi kutoka Misri nikawaleta mpaka nchi niliyowaapia baba zenu; nami nikasema, ‘Sitalivunja agano langu pamoja nanyi kamwe.’”* Waamuzi 2:1

Utangulizi:

Baada ya kifo cha Yoshua, kabila la Yuda lilichukua uongozi katika kupigana na Wakanaani waliokuwa upande wa kusini. Ijapokuwa ahadi ya Mungu ya ushindi, Yuda ilitafuta msaada wa kabila la Simeoni, ikionyesha kwamba imani yao haikutegemea kabisa Neno la Mungu.

Malaika wa Bwana aliwakemea watu kule Bokimu kwa kutotii kwao. Akapanda kutoka Gilgali mpaka Bokimu. Israeli walikuwa wametoka mahali pa ushindi hadi mahali pa maombolezo. Wameshindwa kuwafukuza Wakanaani na kuharibu madhabahu zao za sanamu. Kwa hiyo, Bwana angekataa kuwafukuza wakaaji wa nchi lakini badala yake angewaruhusu kuwasumbua Waisraeli. Kizazi kilichopita hakikuwa kimewafundisha watoto wao kumcha Bwana na kushika amri zake. Kupuuzwa kwa baba kulipelekea wana wao kuasi.

Kwa sababu Israeli waliendelea kutotii, Mungu aliamua kuruhusu mataifa kubaki katika nchi kama adhabu juu ya watu wake. Adhabu kwa kutotii haikuwa sababu pekee ya Bwana kutowafukuza Wakanaani wote. Aliwaacha ili kuwajaribu Israeli.

Watu walifanya maovu machoni pa Bwana kwa kuoa watu wa mataifa na kisha kuabudu sanamu zao. Mungu aliwaadhibu Waisraeli kwa kuwakabidhi taifa hilo mikononi mwa Kushani kwa muda wa miaka minane. Kwa kuitikia kilio cha toba cha watu wake, Bwana ndipo alipomwinua Othnieli, mpwa wa Kalebu, kuwakomboa kutoka kwa adui yao na kuleta miaka arobaini ya amani.

Katika mzunguko wa pili, Israeli ilitawaliwa na Wamoabu kwa miaka kumi na minane. Mungu alimwinua kiongozi wa kijeshi jina lake Ehudi, kutoka kabila la Benyamini ili kuwashinda Wamoabu. Kisha Israeli walifurahia mapumziko kutoka kwa vita kwa miaka themanini.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Baada ya kifo cha Yoshua, ni nini kilichobadilika kuhusu umoja wa taifa la Israeli? (Waamuzi 1:1-26; Waefeso 4:3, 13; Zaburi 133:1)
2. Kwa nini ni muhimu sana kuepuka maelewano na adui na kumshinda adui kabisa? (Yoshua 1:27-36; Kumbukumbu la Torati 7; Yoshua 23; Ufunuo 18:4-5)
3. Tunaposhindwa kuwa watu tofauti na watakatifu, matokeo ni nini? (Waamuzi 2:1-15; 2 Wakorintho 6:14-7:1)
4. Mungu alitumiaje na nini kuwajaribu Israeli? (Waamuzi 3:1-4; Waebrania 12:1-11; Mithali 3:11-12)
5. Kwa nini ilikuwa lazima kwa Mungu kuinua waamuzi? (Waamuzi 2:16-21; 1 Mambo ya Nyakati 7:14; Isaya 57:15; Mathayo 5:6; Yuda 1:20)

Kutumia Neno

Kitabu cha Waamuzi kinarekodi kwamba Israeli ilipitia mizunguko mikuu sita ya tabia. Mfano wa tabia ulikuwa uasi (uasi), utumwa (utumwa), kumlilia Bwana (toba) na kisha ukombozi wa Mungu (Wokovu). (Waamuzi 2:11-19) Linganisha mzunguko huu wa tabia na mzunguko wa kuwa mwamini aliyezaliwa mara ya pili.

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 6

Jumapili: Israeli Wanapigana na Wakanaani: Waamuzi 1:1-26

Baada ya kifo cha Yohana, taifa halikufanya kazi kama jeshi moja kubwa. Kabila moja moja lilipigana kudai urithi wao, na mara nyingi makabila yalifanya kazi pamoja; lakini kuna kitu hakika kilipotea katika kipindi cha mpito. Watu wa Mungu lazima wajitahidi kuhifadhi umoja wa Roho katika kifungo cha amani. (Waefeso 4:3)

Jumatatu: Kuwafukuza Wakanaani: Waamuzi 1:27-36

Kilichoanza na ushindi upesi kikawa maelewano huku makabila yaliyoshindwa yalipojisalimisha kwa adui. Kamahatumshindi adui kabisa, hatimaye adui atatushinda. Upesi Israeli walijifunza njia zao na kuabudu miungu yao, na Bwana ilimbidi kuwaadhibu watu wake ili kuwarudisha. Walisahau maonyo ya Musa na Yohana. (Kumbukumbu la Torati 7; Yohana 23)

Jumane: Malaika Awakemea Israeli: Waamuzi 2:1-15

Malaika wa Bwana aliwakemea Waisraeli kwa kufanya maagano na watu katika nchi na kwa kutovunja madhabahu zao. Kushindwa kwetu kumtafuta Mungu kwa bidii na kufuata njia Zake za haki kutamfanya aondoe msaada Wake, nguvu, na ulinzi kutoka kwa maisha yetu. (Kumbukumbu la Torati 12:3; 30:16; 2 Wakorintho 6:14-7:1)

Jumatano: Bwana Huwainua Waamuzi: Waamuzi 2:16-21

Waamuzi hao walihudumu kama viongozi wa kijeshi na wa kikabila katika wakati ambapo Israeli ilikuwa inashuka kiroho, kijamii na kimaadili. Historia hii inaonyesha kwamba mwelekeo wa asili wa asili ya mwanadamu tangu anguko uko chini. Uhai wa kiroho wa mtu binafsi au kikundi cha waumini utapungua isipokuwa kufanywa upya kiroho kupitia toba, maombi, na kujitolea tena. (1 Mambo ya Nyakati 7:14; Isaya 57:15; Mathayo 5:6; Yuda 1:20)

Alhamisi: Israeli Walijaribiwa: Waamuzi 2:22-3:6

Israeli ilijaribiwa kwa kuishi pamoja na watu wa Kanaani. Usawazishaji wa Waisraeli wa utamaduni wa Wakanaani kupitia kuoana ulikaribia kuharibu utambulisho wao kama watu tofauti wa Mungu. Kitabu cha Waamuzi kinaonyesha matokeo mabaya ya mapatano ya Israeli. (Kutoka 34:15-16; Kumbukumbu la Torati 7:3-4; Yohana 23:12-13)

Ijumaa: Ukombozi wa Othnieli: Waamuzi 3:7-11

Waamuzi wa Israeli walitiwa nguvu kwa njia isiyo ya kawaida na Roho wa Mungu. Kupitia uwezeshaji huu wa kiroho, walipokea nguvu na hekima iliyohitajika kufanya matendo ya ajabu ya ukombozi kwa Mungu na Israeli.

Jumamosi: Ukombozi wa Ehudi: Waamuzi 3:12-31

Ehudi alitoka Benyamini, kabila dogo zaidi. Mungu anaweza kutumia wakubwa au wadogo kupata ushindi, kwa kuwa nguvu hizo zinatoka kwake. Wanaume ni wakala wa ukombozi tu. (Luka 14:11; Wafilipi 4:13)

Somo la 7: Ukombozi na Waamuzi

Maandiko Matakatifu: Waamuzi 4:1-6:40

Mstari wa Kukariri: “Wakati Viongozi wanapoongoza katika Israeli, Watu wanapojitua kwa hiari, Mhimidini BWANA! Sikieni, enyi wafalme! Sikieni enyi wakuu! Mimi, hata mimi, nitamwambia BWANA; Nitaimba sifa kwa BWANA Mungu wa Israeli.” Waamuzi 5:2-3

Utangulizi:

Mtesi aliyefuata alikuwa Yabini, mfalme wa ngome ya Wakanaani ya Hazori. Kwa kujivunia magari yake ya vita mia tisa, akawaweka Waisraeli chini ya utawala wake kwa muda wa miaka ishirini. Mungu alimwainua nabii mke aliyetwa Debora. Debora aliagiza Baraka aende kaskazini na kushambulia, lakini alikataa kwenda isipokuwa aandamane naye. Kwa sababu ya kusitasita kuongoza aliambiwa kuwa ushindi atapewa mwanamke kuliko yeye.

Wimbo wa Debora na Baraka ni wimbo wa kawaida wa fasihi iliyoongozwa na roho. Baada ya kufungua kwa sifa kwa Bwana, Debora alikumbuka mwendo wa ushindi wa Bwana kutoka Edomu hadi Nchi ya Ahadi. Upinzani wote ukayeyuka mbele ya ukuu wa Bwana, Mungu wa Israeli. Kwa sababu watu walikuwa wamegeukia sanamu, nchi ilitolewa kwa vita na umwagaji wa damu, na Israeli hawakuwa na silaha za kupigana. Lakini Mungu alipowainua Debora na Baraka, baadhi ya watawala wa Israeli na baadhi ya watu walisonga mbele kwa ushujaa ili kusaidia. Chini ya uongozi wa Debora na Baraka, nchi ilipumzika kwa miaka arobaini.

Katika mzunguko uliofuata, Waisraeli walikandamizwa na Wamidiani. Majambazi hao waporaji walivamia mazao ya Israeli, wakinyang’anya ardhi kama nzige na kuiba mifugo. Malaika wa Bwana alimwambia Gideoni kwamba atamtumia kuwakomboa Israeli kutoka kwa Midiani. Kabla ya Gideoni kwenda vitani, alitamani ahadi ya ushindi kutoka kwa Mungu. Ahadi ya kwanza ilikuja wakati umande ulipoanguka kwenye ngozi yake ya pamba lakini si juu ya ardhi kuizunguka. Ya pili ilikuja usiku uliofuata, wakati umande ulianguka chini lakini sio kwenye ngozi. Gideoni hakumtazamia Bwana kwa mwongozo bali kwa ajili ya uthibitisho. Mungu alikuwa tayari amemwambia alichopaswa kufanya. Gideoni alikuwa akitafuta tu uhakika wa mafanikio.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Mungu alimtumia Debora kwa njia kuu kama nabii wa kike ili kuwaongoza Waisraeli kumrudia Yeye. Taja mifano mingine ambapo Mungu alitumia mwanamke kuwa nabii wa kike na jinsi alivyowatumia. (Waamuzi 4:1-13; Kutoka 15:20; 2 Wafalme 22:14; Nehemia 6:14; Luka 2:36)
2. Je, kuna umuhimu gani wa Mungu kwenda mbele ya Baraka na tunawezaje kuitumia maishani mwetu leo? (Waamuzi 4:14-24; Kutoka 33:15; Yohana 3:6; Zaburi 119:105; Yohana 14:1-3, 6)
3. Wimbo wa Debora na Baraka ni wimbo wa sifa kwa Mungu kwa ukombozi wake. Mtazamo wa mwamini wa Agano Jipya unapaswa kuwaje? (Waamuzi 5:1-3; Waebrania 2:12; 13:15; Yakobo 5:13; Ufunuo 11:15-16; 15:3; 19:1-8)
4. Israeli walimgeukia Mungu kama njia ya mwisho, na kwa sababu tu ya ukandamizaji wao. Kama waamini, je, tunamfuata Bwana kwa sababu tunampenda na kumthamini kikweli kwa jinsi alivyo na yale ambayo amefanya? (Waamuzi 6:1-10; Yohana 21:15-17; Matendo 8:37; 1 Petro 1:8)

Kutumia Neno

Mungu alimwita Gideoni kuongoza taifa la Israeli kama mwamuzi na kumpa uwezo wa Roho wake. Mungu amemwita Mkristo kufanya kazi yake. Je, Mungu humtayarishaje Mkristo kufanya kazi yake? (Waamuzi 6:33-40; 1 Wakorintho 12:8-10; Matendo 2:4; Warumi 12:6-8; Waefeso 4:11)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 7

Jumapili: Ukombozi wa Debora-Baraka: Waamuzi 4:1-13

Debora alikuwa nabii mke; alikuwa na karama za kinabii, ambazo zilimwezesha kusikia jumbe kutoka kwa Mungu na kuwasilisha mapenzi yake kwa watu. Uhusiano wa karibu wa Debora pamoja na Mungu ulimpa uvutano mkubwa kati ya watu wake.

Jumatatu: Mungu Alimtangulia Baraka: Waamuzi 4:14-24

Ni muhimu kwamba Mungu aende mbele yetu ili kuandaa njia; asipotuongoza njia, juhudi zetu zitashindwa. Kwa hiyo, ni lazima tutafute kwa bidii kuwa wazi kwa uongozi wa Mungu unaoendelea katika maisha yetu. (Kutoka 33:15; Zaburi 119:105)

Jumanne: Wimbo wa Debora: Waamuzi 5:1-31

Wimbo wa Debora na Baraka ni wimbo wa sifa kwa Mungu kwa rehema zake na matendo yake ya haki kwa niaba ya Israeli. Waumini wanapaswa kumpa Mungu sifa kwa ajili ya upendo wake kwao. Sifa, inayozingatiwa na Mungu kama dhabihu takatifu Kwake, mara nyingi huchukua namna ya wimbo. Nyimbo za kiroho za sifa zinaweza kuimbwa kwa akili au kwa roho. (Waebrania 13:15; Waebrania 2:12; Yakobo 5:13; Ufunuo 15:3)

Jumatano: Ukandamizaji wa Wamidiani Waamuzi 6:1-10

Israeli walimgeukia Mungu kama njia ya mwisho, na kwa sababu tu ya ukandamizaji wao. Kama waamini, je, tunamfuata Bwana kwa sababu tunampenda na kumthamini kikweli kwa jinsi alivyo na yale ambayo amefanya? Ikiwa imani yetu na kujitolea kwetu kwa Mungu ni kweli, tutamfuata Bwana hata ikimaanisha shida, mateso, mateso, na hasara. (Yohana 21:15-17; Matendo 8:37; 1 Petro 1:8)

Alhamisi: Mungu Anamwita Gideoni Waamuzi 6:11-24

Wale wote ambao, kama Gideoni, wanatafuta kwa bidii kumtumikia Mungu wanaweza kutegemea uwepo wa Mungu pamoja nao. Ahadi hii inatolewa kwa waumini wa Agano Jipya na Yesu Kristo Mwenyewe. (Mathayo 28:19-20)

Ijumaa: Ushindi wa Gideoni dhidi ya Ibada ya sanamu: Waamuzi 6:25-32

Watu fulani wanaweza kumlaumu Gideoni kwa kubomoa madhabahu usiku kwa sababu ya woga. Lakini hatupaswi kupoteza mtazamo wa ukweli kwamba alimtii Bwana. Hofu yake haikumzuia kuwa mtiifu. Sisi sote tuna hofu, na hofu yenyewe na yenyewe si lazima iwe mbaya. (Waebrania 13:6; 2 Timotheo 1:7)

Jumamosi: Mungu Anamwezesha Gideoni: Waamuzi 6:33-40

Gideoni alivikwa Roho wa Mungu ili kuwezesha kuwatumikia watu wa Mungu, na Gideoni akatoka kwa nguvu za Roho. Uzoefu wa kuwa na roho kuja na kuishi ndani ya mtu umeahidiwa kwa wote wanaomwamini Yesu Kristo. (1 Mambo ya Nyakati 12:18; 2 Mambo ya Nyakati 24:20; Luka 24:49; Matendo 2:4)

Somo la 8: Ukombozi wa Gideoni

Maandiko Matakatiifu: Waamuzi 7:1-9:57

Mstari wa Kukariri: “*Na BWANA akamwambia Gideoni, Watu hawa walio pamoja nawe ni wengi mno hata niwatie Wamidiani mikononi mwao, wasije Israeli wakajivuna juu yangu, akisema, Mkono wangu mwenyewe ndio ulioniokoa.*” Waamuzi 7:2

Utangulizi:

Ili kwamba ushindi dhidi ya Midiani uweze kuwa wa kimungu waziwazi, Bwana kwanza alipunguza jeshi la Gideoni kutoka 32,000 hadi elfu kumi kwa kuwarudisha nyumbani wenye woga na waliokata tamaa, kama sheria ilivyoamuru. Jeshi bado lilipunguzwa zaidi kwa kuwajaribu askari kwenye mto. Wale waliolamba maji kama mbwa na kusonga mbele haraka waliwekwa jeshini. Hawa walikuwa watu mia tatu. Wazo la jeshi lake lililopungua liliamsha tena woga wa Gideoni. Mungu alikuwa anamtaka akabiliane na jeshi la watu 135,000 na jeshi la watu 300. Baada ya kugawanyika katika vikosi vitatu vya watu mia moja, wakaenda mpaka ukingoni mwa kambi ya Wamidiani, kisha kwa ishara iliyoamriwa wote wakapiga tarumbeta; akaivunja mitungi ya udongo ili mwanga wa taa uonekane, akalia. “Upanga wa BWANA na Gideoni!” Kwa kuchanganyikiwa na hofu, Wamidiani walianza kushambuliana, kisha wakakimbia. Baada ya ushindi wa Wamidiani, Israeli walifurahia utulivu kwa miaka arobaini.

Mara tu Gideoni alipokufa, Waisraeli waligeuka na kuabudu Mabaali. Abimeleki, mwana wa Gideoni, hakuwa mwamuzi wa Israeli bali mnyang’anyi—mtu aliyetaka kutawala Israeli bila mamlaka ifaayo. Ili kuondoa vitisho vyovyote kwa utawala wake, aliwaua ndugu zake wote isipokuwa Yothamu, mdogo zaidi. Aliwashawishi watu wa eneo hilo kumtambua kuwa mfalme, kwa kuwa alikuwa mwana wa Gideoni na wana wengine wote walikuwa wameuawa isipokuwa Yothamu. Yothamu kutoka kilele cha Mlima Gerizimu alitangaza kwamba watu wa Shekemu na Abimeleki wangejiingiza katika vita vya wenyewe kwa wenyewe na kuangamizana wao kwa wao. Hiki ndicho hasa kilichotokea. Miaka mitatu baadaye Mungu alituma roho ya nia mbaya kati ya Abimeleki na watu wa Shekemu. Abimeleki alikutana na anguko lake.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Mungu anaweza kufanya kazi kwa nguvu kupitia idadi ndogo ya watu waliojitolea ambao wamewezeshwa na Roho wake. Je, ni sababu gani ya hili? (Waamuzi 7:1-8; Zekaria 4:6; 1 Wakorintho 1:27-29; Wafilipi 4:13; Mithali 8:13; Ufunuo 3:4-5)
2. Je! Mungu ana msaada gani kwa waumini ambao wamejitolea kwa mapenzi yake wanapoingiwa na woga na kuvunjika moyo? (Waamuzi 7:9-25; 2 Wakorintho 1:4-11; Wafilipi 4:6-7)
3. Mtu anapoamua kutounga mkono kazi ya Mungu, ni nini hasa anachochagua? (Waamuzi 8:6; Mathayo 12:30)
4. Je, Mungu anatutazamaje tunapoinua na kuyatukuza makanisa, taasisi, au mafanikio ya kibinadamu? (Waamuzi 8:22-27; Kutoka 28:6; Luka 14:11; Isaya 14:12-15; Mathayo 23:12; Yakobo 4:6-10; 1 Petro 5:5-6)

Kutumia Neno

Jadili kushindwa kwa Israeli kukumbuka baraka zao tangu wakati wa kuondoka Misri hadi wakati wa waamuzi. Je, sisi ni bora zaidi katika kukumbuka baraka ambazo tumepokea kutoka kwa Bwana? (Zaburi 78:7; Isaya 65:11)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 8

Jumapili: Mungu Anachagua Jeshi la Gideoni: Waamuzi 7:1-8

Mungu anaweza kufanya kazi kwa nguvu kupitia idadi ndogo ya watu waliojitolea. Uangalifu wa kiroho na kujitolea, sio idadi kubwa, ni muhimu sana kwa Mungu. Nyenzo yetu kuu na nguvu za kukabiliana na changamoto zote za maisha zinaweza kupatikana kwa Mungu pekee. Kiburi katika utimizo wa “yetu” bila shaka huwa kizuizi cha kupokea kikamilifu nguvu na msaada wa Mungu. (Zekaria 4:6; Ufunuo 3:4-5; Wafilipi 4:13; Mithali 8:13)

Jumatatu: Gideoni Awashinda Wamidiani: Waamuzi 7:9-25

Mungu alimtia moyo Gideoni ili kupunguza woga wake na kuimarisha imani yake. Waamini, waliojitoa kwa mapenzi ya Mungu na kumtumikia kwa uaminifu, nyakati fulani watahitaji kutiwa moyo na Mungu. Nyakati hizo zinapofika, tunapaswa kuomba kwamba Mungu atatuongoza kupitia Roho Wake kwa imani, tumaini na ujasiri. (2 Wakorintho 1:4-11; Wafilipi 4:6-7)

Jumanne: Zeba na Zalmuna: Waamuzi 8:1-21

Kwa kukataa kusaidia jeshi la Gideoni, Waisraeli wa Sukothi na Penieli walikuwa wakishirikiana na adui wa Israeli, uamuzi ambao waliadhibiwa. Vivyo hivyo, waamini wa Agano Jipya wanatakiwa kuchukua msimamo wa uhakika kwa ajili ya Kristo na haki; vinginevyo, wanatazamwa kwa uhalisi kuwa wanapingana Naye. (Waamuzi 8:6; Mathayo 12:30)

Jumatano: Efodi ya Gideoni: Waamuzi 8:22-27

Gideoni pengine alitengeneza Efodi kwa nia njema, kama ukumbusho wa mafanikio ya Israeli katika kazi ya Mungu. Efodi haikuidhinishwa na Mungu na ikawa kitu cha kuheshimiwa, ikitukuza Gideoni na mafanikio ya Israeli. Kuinua na kutukuza makanisa, taasisi au viongozi wa kibinadamu ambao wana haiba maalum itasababisha uharibifu wa kiroho na kifo. (Kutoka 28:6)

Alhamisi: Kifo cha Gideoni: Waamuzi 8:28-35

Mara tu Gideoni alipokufa, Waisraeli waligeuka na kuabudu sanamu. Waisraeli walisahau upesi jinsi gani ushujaa wa kitaifa wa Gideoni, hata kufikia hatua ya kuwatesa wazao wake na kusahau ukombozi wa Mungu! Lakini je, sisi ni bora zaidi katika kukumbuka baraka ambazo tumepokea kutoka kwa Bwana? (Zaburi 78:7; Isaya 65:11)

Ijumaa: Kuinuka kwa Abimeleki kwa Madaraka: Waamuzi 9:1-21

Suria wa Gideoni huko Shekemu alimzaa Abimeleki, ambaye baadaye aliwaua ndugu zake sabini. Mungu anaamuru kwamba mtu yeyote asiwekwa rasmi kuwa mwangalizi wa watu wa Mungu ambaye hawezi kujisimamia mwenyewe au familia yake vizuri. (1 Timotheo 3:1-5)

Jumamosi: Kufa kwa Abimeleki: Waamuzi 9:22-57

Mungu alitumia roho za kishetani kumwadhibu Abimeleki na wenyeji wa Shekemu kwa mauaji ya wana wa Gideoni. Roho mbaya ilisababisha ugomvi na kutoaminiana. (1 Samweli 16:14, 23)

Somo la 9: Ukombozi wa Yeftha

Maandiko Matakatiifu: Waamuzi 10:1-Waamuzi 12:15

Mstari wa Kukariri: “Wana wa Israeli wakamwambia BWANA, ‘Tumetenda dhambi! Utufanyie yote uyaonayo kuwa mema; Basi wakaiondoa hiyo miungu migeni iliyokuwa kati yao, wakamtumikia BWANA. wala nafsi yake haikuweza kustahimili tena mateso ya Israeli.” Waamuzi 10:15-16

Utangulizi:

Tola, aliyeishi katika milima ya Efraimu, kabila la Isakari, akawa mwamuzi wa Israeli muda wa miaka ishirini na mitatu. Mwamuzi aliyefuata alikuwa Yairi, Mgileadi, ambaye alitawala kwa miaka ishirini na miwili juu ya Israeli.

Tena, tunapata simulizi la kutisha la jinsi wana wa Israeli walivyomwacha Bwana na kugeukia ibada ya sanamu. Israeli hawakuwa na nguvu mbele ya Wafilisti na Waamoni kwa sababu waliacha kumwabudu Mungu mmoja wa kweli na kutumikia miungu ya mataifa haya. Waisraeli walipomlilia Bwana, mwanzoni alikataa maombi yao. Lakini walipoendelea kuomba na baada ya kuacha sanamu zao, Mungu alisikia kilio chao. Ubaya wao uliita rehema yake.

Mtu wa wakati huo alikuwa Yeftha. Yeye ni Mgileadi, mwana wa kahaba, ambaye alikuwa amekataliwa na watu wa nchi yake mwenyewe. Alikuwa ametangatanga hadi nchi ya Tobu, ambako akawa kiongozi wa kikundi cha watu waliokata tamaa au waasi. Wazee wa Gileadi walimwomba Yeftha aongoze majeshi ya Israeli dhidi ya Waamoni. Mfalme wa Amoni alipokataa kuondoa dai lake la nchi, Yeftha alijitayarisha kwa vita. Kabla ya kwenda vitani, Yeftha aliweka nadhiri ya haraka-haraka kwamba angeweka kwa Yehova chochote kitakachotoka nje ya milango yake kwake ikiwa angerudi nyumbani akiwa mshindi. BWANA akampa ushindi juu ya Waamoni, naye aliporudi nyumbani kwake binti yake akatoka kumlaki. Kwa hiyo Yeftha akamtolea Bwana. Yeftha alimtoa binti yake kuwa bikira wa kudumu katika utumishi wa Mungu. Wazo la ubikira wa kudumu linaungwa mkono sana na Waamuzi 11:37-39.

Ibzani akawa mwamuzi wa Israeli muda wa miaka saba. Alikuwa mzaliwa wa Bethlehemu ambaye alikuwa na wana thelathini. Eloni alikuwa wa kabila ya Zabuloni. Kazi yake kama hakimu ilidumu kwa miaka kumi. Abdoni mwana wa Hileli akaja kutoka mji wa pirathoni katika milima ya Waamaleki, katika nchi ya Efraimu. Akawa mwamuzi wa Israeli kwa miaka minane.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Je! hasira ni dhambi ikiwa inaelekezwa kwa uovu na uovu? (Waamuzi 10:1-14; Mathayo 21:12-13; Marko 3:5; Warumi 1:18; Waebrania 1:9)
2. Waisraeli walistahili mateso waliyokuwa wakipata kwa haki. Wakristo leo wanastahili adhabu kwa ajili ya dhambi zao pia. Ni nini kilikuwa suluhisho la huruma la Mungu kwa wenye dhambi wote. (Waamuzi 10:15-18; Ezekieli 6:9; Hosea 11:7-9; Warumi 3:23; 6:23; Yohana 3:16)
3. Mungu huchukua baadhi ya watu wasiowezekana na kuwatumia kwa njia kuu. Eleza hili kutokana na maisha ya Yeftha. (Waamuzi 11:1-11; Zaburi 139:13-19)
4. Yeftha akamtoa binti yake kwa Bwana. Mtazamo mmoja ni kwamba alimwua na kumtoa kama sadaka ya kuteketezwa kwa Bwana. Mtazamo mwingine wa kawaida ni kwamba Yeftha alimtoa binti yake kuwa bikira wa kudumu katika utumishi wa Bwana. Je, mtazamo wako ni upi? (Mambo ya Walawi 18:21; 20:2-5; Kumbukumbu la Torati 12:31; Kutoka 38:8; 1 Samweli 2:22)

Kutumia Neno

Wanaume wa Efraimu waliona wivu kwa ajili ya ushindi wa Yeftha, wakilalamika kwamba hawakuruhusiwa kushiriki katika ushindi huo. Yeftha aliwakumbusha kwamba alikuwa amewasihi bila mafanikio. Waefraimu waliwadhihaki watu wa Yeftha. Ulimi ni sehemu ndogo ya mwili lakini inaweza kuathiri raia. Eleza. (Waamuzi 12:1-4; Yakobo 3:5; Mithali 17:14)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 9

Jumapili: Waisraeli wanafanya Maovu: Waamuzi 10:1-14

Hasira ya dhambi na uovu ni sifa asili ya Mungu. Waumini wanapoonyesha hasira dhidi ya dhambi, ukatili, uovu au dhuluma, si vibaya. Watu kama hao wanashiriki asili ya kimungu na kushiriki katika upendo wa Mungu wa uadilifu na kuchukua uovu. (Marko 3:5; Warumi 1:18; Waebrania 1:9)

Jumatatu: Waisraeli Wanatubu: Waamuzi 10:15-18

Ingawa Waisraeli walistahili mateso waliyokuwa wakiteseka, bado Mungu aliguswa moyo sana na toba yao. Rehema nyororo za Mungu zinapatikana kwa wote waliotenda dhambi, wanaopatwa na matokeo mabaya, na wanaotubu na kutafuta msamaha. Huruma ya Mungu kwa ulimwengu uliopotea ilimsukuma kumtuma Mwanawe ili kuwapatanisha wenye dhambi kwake. (Ezekieli 6:9; Hosea 11:7-9; Yohana 3:16)

Jumanne: Maisha ya Yeftha: Waamuzi 11:1-11

Ingawa Yeftha alizaliwa na kahaba, hakuna mtu anayepaswa kulaumiwa kwa sababu ya hali zilizozunguka kuzaliwa kwake. Kwa nini kuruhusu mambo usiyoweza kudhibiti yalemee maisha yako? Jifunze kuzikubali, na Bwana atatimiza makusudi yake kwa wakati Wake. Upinzani siku moja utatoa nafasi. (Zaburi 139:13-19)

Jumatano: Ukombozi wa Yeftha: Waamuzi 11:12-33

Kuna kila ushahidi kwamba Yeftha alikuwa mwabudu mwaminifu wa Bwana. Alijadiliana na wazee katika kusikia kwa Bwana, na alijua maandiko. Alikuwa mtu mwenye imani na ujasiri ambaye alitegemea nguvu za Mungu ili kupata ushindi. Hii ndiyo sababu Mungu angeweza kumtumia kwa ajili ya ukombozi wa watu wake. (Waebrania 11:32)

Alhamisi: Yeftha Amtoa Binti Yake: Waamuzi 11:34-40

Yeftha hakutoa uhai wa binti yake kimwili. Sheria ya Mungu inakataza vikali dhabihu ya mwanadamu na ingeonwa kuwa chukizo lisilovumilika. Msisitizo wa kwamba alikuwa bikira unamaanisha kwamba alitolewa kwa Mungu kama dhabihu iliyo hai, atoe maisha yake yote kwa usafi wa kiadili na kuhudumu katika patakatifu. (Mambo ya Walawi 18:21; 20:2-5; Kumbukumbu la Torati 12:31; Kutoka 38:8; 1 Samweli 2:22)

Ijumaa: Yeftha na Efraimu: Waamuzi 12:1-7

Wanaume wa Efraimu hawakuweza kamwe kushangilia ushindi wa mwingine mradi wangeachwa. Yeftha hakuwa mwenye subira na mwenye busara kama Gideoni, na tokeo likawa vita vya wenyewe kwa wenyewe vilivyoua watu 42,000. (Yakobo 3:5; Mithali 17:14)

Jumamosi: Ibzani, Elon & Abdon: Waamuzi 12:8-15

Baadhi ya waamuzi hawakutajwa katika maandiko. Katika kipindi cha miaka 25 hivi, waamuzi watatu waliwaongoza Waisraeli.

Somo la 10: Samsoni

Maandiko Matakatifu: Waamuzi 13:1-16:31

Mstari wa Kukariri: “Wana wa Israeli walifanya maovu tena machoni pa BWANA, BWANA akawatia katika mikono ya Wafilisti muda wa miaka arobaini.” Waamuzi 13:1

Utangulizi:

Kwa mara ya saba katika kitabu cha Waamuzi Waisraeli walifanya maovu machoni pa BWANA. Mzunguko huanza tena; wakati huu Wafilisti waliwafanya Waisraeli kuwa watumwa kwa miaka arobaini, ukandamizaji mrefu zaidi ambao taifa hilo lilikuwa bado limepitia. Waisraeli walipokuwa wakikandamizwa na Wafilisti, Malaika wa Bwana alimtokea mke wa Manoa, wa kabila la Dani, na akatangaza kwamba, ingawa alikuwa tasa, atakuwa mama wa mwana. Mwana alizaliwa na kuitwa Samsoni. Muda si muda ikawa dhahiri kwamba Roho wa Bwana alikuwa akifanya kazi kwa nguvu katika maisha yake. Mungu alikusudia Samsoni kuwa Mnadhiri na kuishi kulingana na viwango vya juu zaidi vya Mungu kwa watu wake.

Udhaifu wa Samsoni ulionekana wazi katika azimio lake la kuoja mwanamke Mfilisti—mmoja wa maadui wa Israeli. Baba-mkwe wake alipokataa kumruhusu Samsoni awe na mke wake, Samsoni alilipiza kisasi kwa kuharibu shamba lao la nafaka, mizabibu, na mizeituni. Wafilisti walijua sababu ya tendo hilo la kikatili na la ubadhirifu na walilipiza kisasi kwa kuwachoma moto mke wa Samsoni na baba yake. Jibu la Samsoni lilikuwa kuuha kundi kubwa la Wafilisti. Lakini vurugu huchochea vurugu zaidi.

Kisha Samsoni akampenda mwanamke Mfilisti aliyetitwa Delila. Jambo hilo lilipojulikana, wakuu wa Wafilisti walimtolea thawabu kubwa ikiwa angemvuta Samsoni afichue siri ya nguvu zake nyingi. Samsoni alianguka na kumfunulia Delila siri ya nguvu zake. Ikiwa nywele zake zingekatwa, hangekuwa na nguvu. Alipokuwa amelala Mfilisti mmoja alinyoa kichwa chake na nguvu zake zikamtoka. Macho ya Samsoni yakatolewa na kufungwa huko Gaza, ambako alilazimishwa kusaga nafaka. Wafilisti walifanya dhabihu kwa kuadhimisha mungu wao, Dagoni. Samsoni alipoletwa nje ili kuwatumbuiza, alisukuma nguzo chini na watu wote wakauawa.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Kwa sababu tu wazazi wanamcha Bwana, wanaomba hekima, na kutii mapenzi Yake, je, hiyo inahakikisha kwamba watoto watakuwa wacha Mungu? (Waamuzi 13:1-25; Hesabu 6; Mithali 22:6)
2. Biblia inasema nini kuhusu ndoa mchanganyiko kati ya waumini na wasioamini? (Waamuzi 14:1-20; Kutoka 34:16; Kumbukumbu la Torati 7:2; Mwanzo 24:3-4; 26:34-35; 2 Wakorintho 6:14)
3. Ni nini kinachoweza kutokea kwa mwamini anapoendelea kutenda dhambi na kutojali au kuheshimu sheria ya Mungu? (Waamuzi 16:17-22; 1 Wakorintho 9:27; Waebraia 3:6-19; 2 Wakorintho 7:10)
4. Samsoni alikuwa na tatizo la tamaa ya ngono isiyotosheka. Biblia inasema nini kuhusu tamaa hizo? (Waamuzi 16:1-16; 2 Timotheo 3:2-5; Warumi 1:26-27)

Kutumia Neno

Tukiangalia kisa kizima cha Samsoni, ni masomo gani tunaweza kujifunza ambayo yatatusaidia katika kutembea kwetu na Mungu?

Unajisi wake-Mungu alikuwa amemwokoia Samsoni kutoka sehemu nyingi sana zenye kubana kiasi kwamba alikuwa na uhakika kwamba hawezi kuathiriwa, hivyo aliendelea kucheza na dhambi na kuchafua viapo vyake vya Unadhiri.

Udanganyifu-Kahaba wa Gaza alimdanganya na Delila pia. Ungefikiri kwamba kufikia wakati huo Samsoni angekuwa macho kuona hatari, lakini dhamiri yake ilikuwa imetiwa unajisi, na hisia zake za kiadili zilihariwa. Samsoni hata alijidanganya kwa kudhani alikuwa na kila kitu chini ya udhibiti, lakini alikosea.

Uharibifu—Maisha ya Samsoni yalisababisha ‘kupofusha, kufunga, na kusaga matokeo ya dhambi. Samsoni alitembea gizani na akafa gizani. Mungu alimsamehe na kumrudishia nguvu, lakini

hakumrudishia macho wala huduma yake. Huenda Samsoni alikufa kwa ushindi, lakini aliishi katika kushindwa kiadili na kiroho. Aliwaangamiza maadui wa Mungu, lakini hakuishi kama rafiki ya Mungu.

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 10

Jumapili: Kuzaliwa kwa Samsoni: Waamuzi 13:1-25

Samsoni alizaliwa na wazazi wacha Mungu waliomcha Bwana, waliomba hekima, na kutii mapenzi yake. Samsoni aliwekwa wakfu kwa Bwana kama Mnadhiri wa maisha yote. Nyumba ya kimungu si hakikisho la maisha ya kimungu ikiwa uvutano wa kiroho unakataliwa na watoto. Wazazi hawakuwa na makosa; Samsoni alikuwa. (Hesabu 6; Mithali 22:6)

Jumatatu: Ndoa ya Samsoni: Waamuzi 14:1-20

Samsoni alipoenda kwa Wafilisti ili kupata mke, alionyesha kutojali na kuheshimu amri za Mungu, akipuuza hasa sheria ya Mungu kuhusu ndoa zilizochanganyika. Alitumia vibaya vipawa vya Mungu na uwezesaji kwa manufaa ya kibinafsi na manufaa. (Kutoka 34:16; Kumbukumbu la Torati 7:3; Mwanzo 24:3-4; 26:34-35)

Jumanne: Kisasi cha Samsoni: Waamuzi 15:1-8

Mapigano ya Samsoni na Wafilisti yalichochea hasa na hasira ya kibinafsi na kulipiza kisasi badala ya kuhangaikia ukombozi wa Mungu wa watu wa Kiebrania. Ubinafsi huu na ukosefu wa kujitolea kwa Mungu hatimaye ulisababisha uharibifu wake. (Ezekieli 25:15-17)

Jumatano: Ushujaa wa Samsoni: Waamuzi 15:9-20

Katika kipindi cha miaka ishirini Samsoni alipokuwa mwamuzi wa Israeli, hakufanikiwa kuwakomboa watu kutoka kwa ukandamizaji wa Wafilisti. Rekodi yake ilihusisha tu ushujaa wa hapa na pale dhidi ya taifa la kipagani. Je, Mungu angetimiza nini kupitia Samsoni kama angekuwa mwaminifu kwa wito wake na kujitolea kikweli kwa kusudi la Mungu kwa maisha yake kama mkombozi aliyechaguliwa wa Israeli?

Alhamisi: Samsoni na Delila: Waamuzi 16:1-16

Tatizo la Samsoni la tamaa isiyotosheka hatimaye lilisababisha anguko lake. Alijishughulisha zaidi na kutosheleza tamaa yake ya ngono kuliko kumpendeza Mungu wake mtakatifu. Kiongozi aliyejazwa na Roho aliyeitwa na Mungu hana haki ya kufanya yale aliyofanya Samsoni. Mwili wake ulikuwa wa Mungu. (1 Wakorintho 6:12-20)

Ijumaa: Anguko la Samsoni 1: Waamuzi 16:17-22

Samsoni ni kielelezo cha wale waamini wanaofikiri kwamba Mungu atabaki pamoja nao hata wanapoendelea katika mwenendo wa dhambi na uasherati. Bwana alimwacha mwamuzi huyu kwa sababu ya kuendelea kutotii. Inawezekana kwa Bwana kuondoka kwa mtu mwenye dhambi bila yeye mwenyewe kutambua. (1 Wakorintho 9:27; Waebrania 3:6-19)

Jumamosi: Urejesho wa Samsoni: Waamuzi 16:23-31

Samsoni, sasa akiwa na roho ya toba na imani iliyofanywa upya kwa Mungu, alimwita Bwana, na sala yake ikajibiwa. Onyesho la imani ya Samsoni lilisababisha kujumuishwa kwake miongoni mwa mashujaa wa imani. (Waebrania 11:32)

Somo la 11: Viwango vya Maadili Vimepotoshwa

Maandiko Matakatifu: Waamuzi 17:1-21:25

Mstari wa Kukariri: “Yule mtu Mika alikuwa na mahali patakatifu, na alitengeneza efodi na sanamu za nyumbani; akamweka wakfu mmoja wa wanawe, akawa kuhani wake. Siku hizo hapakuwa na mfalme katika Israeli; kila mtu alifanya yaliyokuwa sawa machoni pake mwenyewe.” Waamuzi 17:5-6

Utangulizi:

Sehemu hii ya mwisho ya Waamuzi haiendelezi masimulizi, bali inatoa maono ya kutisha ya hali duni ya kidini, kimaadili na kisiasa ambayo Israeli ilikuwa imezama ndani yake wakati wa kipindi cha waamuzi.

Simulizi ya kwanza ni ya ufisadi wa kidini. Mika, mwanamume wa Efraimu, aliweka sanamu katika hekalu pamoja na miungu yake ya nyumbani. Pia aliamua kuanzisha ukuhani kwa ajili ya familia yake, hivyo akatengeneza naivera na kumweka wakfu mmoja wa wanawe kuwa kuhani wake. Wakati fulani baadaye, Mlawi aliyeishi Bethlehemu alikwenda Efraimu kutafuta mahali pa kukaa. Mika alimpa cheo cha kuhani katika familia yake. Mika alimpa mshahara, chakula, na mavazi, na Mlawi huyo akakubali kumtumikia. Mika alidhani kwamba Bwana angambariki katika haya yote, wakati kwa kweli ilikuwa kinyume kabisa na utaratibu wa Mungu.

Karibu na wakati huohuo, watu wa kabila la Dani waliamua kutafuta eneo la ziada la kukaa. Mji wa kaskazini wa Laishi usio na ulinzi haukuwa na uhusiano na mtu yeyote. Wadani mia sita wenye silaha waliuteka mji na kuweka sanamu huko.

Sasa tunafikia hadithi ya upotovu wa ajabu wa kiadili—simulizi la Mlawi na suria wake. Mlawi huyu mahususi alikuwa na suria ambaye kundi la wapotovu wa kingono lilimnyanyasa hadi kufa. Mlawi alipowaambia wapiganaji-vita waliochaguliwa kutoka kwa makabila ya Israeli, isipokuwa Benyamini, waliwapa Wabenyamini fursa ya kuwatoa watu hao waliopotoka wenye hatia ili waadhibiwe. Walipokataa, vita vya wenyewe kwa wenyewe vilianza. Kabila la Benyamini lilikuwa karibu kuangamizwa.

Kitabu cha Waamuzi kinamalizia kwa habari hii yenye kuhuzunisha inayosikika masikioni mwetu: “Siku hizo hapakuwa na mfalme katika Israeli; kila mtu alifanya yaliyokuwa sawa machoni pake mwenyewe.”

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Ni nini kinachowapata watu na mataifa wanapopuuzwa kanuni za maadili na kupotosha mazoea ya kidini? (Waamuzi 17:1-13; Mithali 14:34)
2. Ikiwa Wadani wangeendelea kuwa waaminifu kwa Mungu, maisha yao yangukuwa tofauti jinsi gani? (Waamuzi 18:1-17; Yoshua 19:40-48; Wagalatia 5:7-9)
3. Je, Biblia inasema nini kuhusu upotovu wa ngono kama vile ushoga na usagaji? (Waamuzi 19:1-31; Hosea 9:9; 10:9; Warumi 1:28; 2 Timotheo 3:2)
4. Mtu anapochagua kuhurumia watu waovu, matokeo ya mwisho yatakuwa yapi? (Waamuzi 20:1-48; Mathayo 12:30; 1 Wakorintho 5:1; Yoshua 24:15)

Kutumia Neno

Kitabu cha Waamuzi kinamalizia kwa kukazia kwamba wakati wa waamuzi, Waisraeli walipuuza viwango vya Mungu kwao na kufanya yaliyo sawa katika uamuzi wao wenyewe. Ni nini huamua kipi ni kizuri au kibaya? Je, uhusiano wa kimaadili na maadili ya hali huamua kilicho sawa au kibaya? (Waamuzi 21:25; Mithali 14:12; 16:25; Nehemia 9:26, 31; Warumi 4:15; 1 Yohana 3:4)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 11

Jumapili: Sanamu za Mika: Waamuzi 17:1-13

Kisa cha Mika kinaonyesha viwango vya chini vya maadili, mazoea potovu ya kidini, na mpangilio wa kijamii wenye mchafuko wa Israeli katika kipindi cha waamuzi. Neno la Mungu na kanuni nzuri za maadili zikipuuzwa, watu binafsi na jamii kwa ujumla itaharibiwa. Kila mtu alifanya vile alivyoona inafaa. (Mithali 14:34)

Jumatatu: Wadani Walikaa Laishi: Waamuzi 18:1-17

Ufisadi ndani ya nyumba hatimaye utaenea kwa jamii; katika kesi hii, ilienea kwa kabila zima. Mafundisho ya uwongo ni kama chachu; hukua kwa utulivu kwa siri na kuathiri kila kitu kinachogusa. Wadani walikuwa wamedai urithi wao, lakini uvamizi wa adui ukawalazimisha kuhama. Lau makabila yangeendelea kuwa waaminifu kwa Mungu, adui hawangewanyang'anya, na wangefurahia urithi wao. (Yoshua 19:40-48; Wagalatia 5:7-9)

Jumanne: Kuhani anayejitumikia mwenyewe: Waamuzi 18:18-31

Umashuhuri aliopewa kuhani Mlawi unakazia kwamba si watu tu bali pia huduma takatifu ilikuwa imepotoka. Kuhani huyu alikuwa tayari kutumika kama kuhani wa miungu mingine kwa ajili ya pesa na cheo pekee.

Jumatano: Mlawi na Suria wake: Waamuzi 19:1-15

Tukio hilo linafunua jinsi baadhi ya Waisraeli walivyokuwa wapotovu na wasio na maadili baada ya kumwacha Mungu. Mlawi alimtoa mke wake kwenye ubakaji na kifo ili kujiokoa. Baadhi ya Waisraeli wakawa mashoga, wabakaji na wauaji. (Hosea 9:9; 10:9)

Alhamisi: Upotovu wa Kimapenzi: Waamuzi 19:16-31

Maandiko yanaona ushoga na usagaji kama mojawapo ya matokeo ya mwisho ya kukataa kwa Mungu mtu au watu potovu. Ikiwa haujatubu, ushoga utaongoza kwenye akili potovu na unaweza kuzalisha aina ya ukatili unaoelezewa hapo. (Warumi 1:28; 2 Timotheo 3:2)

Ijumaa: Waisraeli Wanapigana na Wabenyamini: Waamuzi 20:1-48

Wabenyamini waliwahurumia zaidi watu hao waovu, ikionyesha kupoteza usikivu wa kimaadili na uaminifu-mshikamanifu kwa Mungu na Neno Lake. Hukumu ya Mungu juu yao ilikuwa hakika. (Mathayo 12:30; 1 Wakorintho 5:1)

Jumamosi: Kila Mtu Alifanya Alivyoona Inafaa: Waamuzi 21:1-25

Kitabu cha Waamuzi kinamalizia kwa kukazia kwamba wakati wa waamuzi, Waisraeli walipuuza viwango vya Mungu kwao na kufanya yaliyo sawa katika uamuzi wao wenyewe. Mawazo na maoni ya mwanadamu ni uamuzi mbaya wa kile ambacho ni sawa. Kufanya maoni yetu badala ya Neno la Mungu kuwa mwongozo wa maisha yetu ni uasi dhidi yake. (Mithali 14:12; 16:25; Nehemia 9:26, 31)

Somo la 12: Kitabu cha Ruthu Sehemu ya 1

Maandiko Matakatiifu: Ruthu 1:1-2:23

Mstari wa Kukariri: “Lakini Ruthu akasema: ‘Usinisihi nikuache, au kugeuka nyuma nisikufuate; Kwa maana popote utakapokwenda, nitakwenda; na popote utakapolala, nitalala; watu wako watakuwa watu wangu, na Mungu wako, Mungu wangu.’” Ruthu 1:16

Utangulizi:

Kihistoria, kitabu cha Ruthu kinaeleza matukio katika maisha ya familia ya Waisraeli wakati wa waamuzi. Kijiografia, mandhari yaanzia katika nchi ya Moabu mashariki ya Bahari ya Chumvi na kuhamia mahali fulani katika Bethlehemu ya Yuda au karibu nayo. Kwa sababu kitabu hicho kinafuatilia wazao wa Ruthu si zaidi ya Mfalme Daudi, yaelekea kiliandikwa wakati wa utawala wa Daudi. Mwandishi wa kitabu hicho hajatambuliwa popote katika maandiko, ingawa mapokeo ya Kiyahudi yanahusisha uandishi na Samweli.

Ruthu iliandikwa kueleza jinsi kupitia upendo wa kujitolea na utimizo wa haki wa sheria ya Mungu mwanamke kijana Mmoabu mwadilifu na mcha Mungu akawa nyanya ya Mfalme Daudi wa Israeli. Kitabu hiki pia kiliandikwa ili kuhifadhi hadithi ya kupendeza kutoka wakati wa waamuzi juu ya familia iliyomcha Mungu ambayo uaminifu wao katika hali ngumu ulitofautiana sana na kuzorota kwa jumla kwa kiroho na kiadili katika Israeli wakati huo.

Kitabu kinapoanza, tunakutana na familia ya Kiyahudi iliyoondoka Bethlehemu ya Yuda kwa sababu ya njaa, na kukaa katika nchi ya Moabu, kusini-mashariki mwa Bahari ya Chumvi. Elimeleki na Naomi walikuwa na wana wawili, Maloni na Kilioni. Baada ya Elimeleki kufa, wanawe walioa wake Wamoabu, Maloni alimwoa Ruthu na Kilioni akamwoa Orpa. Baada ya miaka kumi, Maloni na Kilioni walikufa, wakaondoka

Naomi akiwa na wakwe wawili wa kigeni, Orpa na Ruthu. Naomi aliamua kurejea Yuda aliposikia kwamba kulikuwa na chakula kingi huko. Ruthu hangemwacha Naomi. Alichagua mahali ambapo Naomi alienda, makao yake, watu wake, Mungu wake, na hata kaburi lake.

Boazi alipouliza utambulisho wa Ruthu ambaye alikuwa akiokota masalio shambani mwake, alipata habari kwamba alikuwa binti-mkwe wa Naomi na kwamba alikuwa amegeuzwa imani ya Kiyahudi. Boazi alikuwa mtu wa ukoo wa mume aliyekufa wa Naomi, na kumfanya kuwa mkombozi wa jamaa yake.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Tunapopatwa na dhiki kubwa maishani mwetu, je, hiyo inamaanisha kwamba Mungu ametuacha au anatuadhibu? (Ruthu 1:1-5; Warumi 8:28, 36)
2. Ruthu alikuwa na mtazamo gani kuelekea Mungu na Naomi? (Ruthu 1:14-18; Mathayo 10:39; Ruthu 4:13-17)
3. Kama majibu ya asili, mara nyingi tulimlaumu Mungu kwa bahati mbaya yetu. Je, Mungu ni Mungu ambaye anangoja tu kutuadhibu tunapotoka nje ya mstari na mapenzi yake? (Ruthu 1:19-22; Mhubiri 7:14; Zaburi 33; Isaya 43; 1 Petro 5)
4. Je! hadithi ya Ruthu inaonyeshaje jinsi Mungu anavyotoa mahitaji ya maisha yetu? (Ruthu 2:4-16; Zaburi 17:8; 36:7; 63:7; Wafilipi 4:13)

Kutumia Neno

Linganisha Ruthu na “mwanamke mwema” katika Mithali.

Ahadi yake ya familia ilibainishwa na wengine. (Ruthu 2:11-12; Mithali 31:11-12)

Alitoa riziki kwa watu wa nyumbani mwake. (Ruthu 2:14, 18; Mithali 31:15)

Alizingatia sura yake. (Ruthu 3:3, 5; Methali 31:22)

Maisha yake ya kutokuwa na ubinafsi yalisifiwa na wengine. (Ruthu 2:11; 3:10; 4:15; Mithali 31:28)

Alijikabidhi kwa Yehova kama Mungu. (Ruthu 1:16; Mithali 31:30)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 12

Jumapili: Mateso ya Naomi: Ruthu 1:1-5

Ingawa Naomi alikuwa mfuasi mwaminifu wa Bwana, alipitia dhiki kuu. Yeye na familia yake waliteseka kutokana na njaa na wakafukuzwa kutoka nyumbani kwao. Alifiwa na mume wake na wanawe wawili. Iiionekana kuwa Bwana alikuwa amemwacha na hata kumgeukia. Kama Naomi, waumini wanaweza kuwa waaminifu kwa Kristo, lakini wakapitia dhiki kubwa maishani mwao; hii haimaanishi kwamba Mungu amewaacha au anawaadhibu. Wakati wa shida, Mungu anaendelea kufanya kazi kwa faida yetu. (Warumi 8:28, 36)

Jumatatu: Naomi Anaondoka Moabu: Ruthu 1:6-13

Naomi aliwahimiza wakwe zake wawili wakae katika nchi yao wenyewe. Ujitoaji na upendo usio na ubinafsi uliokuwako kati ya Naomi na Ruthu unatufundisha kwamba uchaji wa kweli siku zote hujumuisha utunzaji wa upendo na kujitolea kibinafsi kwa washiriki wa familia zetu wenyewe. (Waefeso 5:21-6:4)

Jumanne: Upendo Imara wa Ruthu: Ruthu 1:14-18

Bila shaka Naomi alikuwa amempa Ruthu imani yake katika Bwana Mungu kwa mfano na mafundisho. Imani ya Ruthu katika Mungu ilimfanya abaki mwaminifu katika upendo wake kwa Naomi. Ruthu anaonyesha kanuni ya kimungu kwamba yeyote anayepoteza maisha yake kwa ajili yangu ataipata. (Mathayo 10:39; Ruthu 4:13-17)

Jumatano: Naomi na Ruthu Waenda Bethlehemu: Ruthu 1:19-22

Kama itikio la kawaida, Naomi alimlaumu Mungu kwa msiba wake. Naomi alitambua makosa yake mwenyewe na aliona kuteseka kwake kuwa adhabu ya Mungu kwa ajili ya dhambi zake mwenyewe. Kwa upande mwingine, Mungu huona kuteseka kuwa sehemu ya lazima ya kusudi Lake kuu na lenye upendo. Muumini akipita kwenye moto anaweza kutoa harufu nzuri na ya kupendeza kwa Bwana. (Mhubiri 7:14; Zaburi 33; Isaya 43; 1 Petro 5)

Alhamisi: Utoaji wa Mungu: Ruthu 2:1-3

Katika sheria ya Musa, Mungu alikuwa amewaamuru Israeli kuwaruhusu maskini na wahitaji kukusanya nafaka iliyobaki mashambani baada ya mavuno. Mungu anataka wale walio na vya kutosha washiriki na wenye uhitaji. (Mambo ya Walawi 19:9; 23:22; 2 Wakorintho 8:13-15)

Ijumaa: Maandalizi ya Mungu: Ruthu 2:4-16

Hata katikati ya uasi-imani mkubwa wakati wa kipindi cha waamuzi, Mungu aliangalia wale waliomtafuta kwa uaminifu wa kweli na imani iliyojitolea. Hadithi ya Ruthu ni hadithi ya utoaji wa Mungu katika maisha ya wote wanaomtumaini na kufuata njia zake. (Zaburi 17:8; 36:7; 63:7)

Jumamosi: Ruthu Anashiriki na Naomi: Ruthu 2:17-23

Ruthu aliposhiriki naye, Naomi alianza kuelewa kwamba Mungu hakuwa amemwacha na kwamba upendo na fadhili zake kwake zilikuwa zikiendelea. Mtazamo wake ulibadilika kutokana na mtazamo wake wa awali kwamba Mungu alikuwa amemgeuka.

Somo la 13: Kitabu cha Ruthu Sehemu ya 2

Maandiko Matakatifu: Ruthu 3:1-4:22

Mstari wa Kukariri: “Ndipo akasema, ‘Ubarikiwe wewe na BWANA, binti yangu! Kwa maana umefanya wema zaidi mwishoni kuliko mwanzo, kwa kuwa hukufuata vijana, kwamba ni maskini au matajiri. Na sasa, binti yangu, usiogope. Nitakufanyia yote unayoomba, kwa maana watu wote wa mji wangu wanajua ya kuwa wewe u mwanamke mwema.’” Ruthu 3:10-11

Utangulizi:

Naomi alikuwa na wasiwasi kwamba Ruthu angepata usalama—yaani, mume na nyumba. Kwa hiyo aliacha madai yake ya awali ya ndoa na mali, na badala yake akamshauri Ruthu ashuke kwenye uwanja wa kupuria usiku mmoja wakati Boazi alipokuwa akipepeti shayiri. Baada ya Boazi kumaliza kazi yake, na kula chakula chake, akalala. Alipoamshwa usiku wa manane, Boazi alimkuta Ruthu miguuni pake. Alimbariki baada ya kumwomba awe kama jamaa yake mkombozi. Ruthu alikuwa ameachwa bila mtoto. Kwa kuwa Boazi alikuwa mtu wa ukoo wa Elimeleki, alistahili kutumikia akiwa jamaa ya ukombozi kwa kumwoa. Walakini, kulikuwa na shida ya kisheria, kulikuwa na jamaa wa karibu kuliko yeye, na mtu huyu alikuwa na madai ya hapo awali.

Asubuhi Boazi alipanda hadi kwenye lango la jiji, ambapo wazee walikuwa wameketi na ambapo mambo ya kisheria yalitatuhiwa. Kwa uwezo wa Mungu, yule jamaa wa karibu alipita wakati huo huo. Jamaa huyo wa karibu alikataa kumwoa Ruthu, kwa hiyo ilimwachilia Boazi, aliyefuata, kumwoa. Katika siku hizo, shughuli zote zinazohusu ukombozi na kubadilishana zilithibitishwa na mmoja wa wahusika kuchukua kiatu cha jamaa aliyekataa. Yule jamaa wa karibu alivua tu kiatu chake na kumpa Boazi. Mara tu Boazi alipopokea kiatu hicho, alitangaza kwamba angenunua mali ya Elimeleki na kumwoa Ruthu Mmoabu.

Boazi alimwoa Ruthu, naye akamzalia mwana aliyetitwa Obedi. Naomi akamchukua mtoto kama wake na akawa muuguzi wake. Baadaye Obedi akawa babu ya Yese, baba ya Daudi. Hivyo, kitabu hicho kinamalizia kwa nasaba fupi ya Daudi ambayo ingekuwa kuwa sehemu ya nasaba kubwa zaidi—ile ya Mwana mkuu wa Daudi, Bwana Yesu Kristo.

Kusoma Neno

Kujifunza Somo

1. Ni nini umuhimu wa maagizo ya Naomi kwa Ruthu kuhusu Boazi? (Ruthu 3:1-5)
2. Boazi alipotandaza pembe za vazi lake juu ya Ruthu, ilifananisha nini? (Ruthu 3:6-9; Ezekieli 16:8)
3. Naomi alikuwa amepitia huzuni na dhiki nyingi maishani mwake. Je, unaweza kuwa ushuhuda gani mwishoni mwa maisha yake kuhusu uaminifu wa Mungu? (Ruthu 4:14-17; Yakobo 5:11)
4. Kitabu cha Ruthu kinaishia na nasaba kutoka Peresi hadi Daudi. Kwa nini nasaba hii ni muhimu kwetu kama waamini wa Agano Jipya? (Ruthu 4:16-22)

Kutumia Neno

Boazi akawa mkombozi kwa njia mbili.

- 1) Alimwoa Ruthu na kuhifadhi jina la Elimeleki, mume wa Naomi aliyekufa. Mwana mzaliwa wa kwanza wa Boazi na Ruthu alionwa kuwa mwana wa ukoo wa Elimeleki. (Ruthu 4:5, 10)
- 2) Boazi alikomboa shamba la familia ambalo Naomi alikuwa ameuza na kuirejesha kwa ukoo wa Elimeleki. (Ruthu 3:7-10)

Boazi ni mfano wa Agano la Kale wa Yesu Kristo, ambaye vile vile anamkomboa mwamini kwa njia mbili. Eleza. (Yohana 3:16; 1 Petro 1:18-19; Mathayo 5:5; Ufunuo 21:1-7)

Kusoma Neno

Ibada ya Kila Siku - Somo la 13

Jumapili: Maagizo ya Naomi Kuhusu Boazi: Ruthu 3:1-5

Upendo unaofikia kilele kwa kutamani mema ya juu zaidi kwa mpendwa, hata kufikia hatua ya kujidhabihu, unaonyeshwa na Naomi. Naomi alimwagiza Ruthu alale miguuni pa Boazi. Ilifanyika kwa busara na bila maana ya ngono. Ruthu alienda huko na kwa kitendo chake aliwasilisha kwa Boazi tamaa yake ya kumwoa awe mtu wa karibu wa mume wake aliyekufa.

Jumatatu: Jamaa wa Ruthu-Mkombozi: Ruthu 3:6-9

Ruthu alipomwomba Boazi atandaze upindo wa vazi lake juu yake, alikuwa akimwomba amchukue awe mke wake. Kifuniko kiliashiria ulinzi, utunzaji, na usaidizi. (Ezekieli 16:8)

Jumanne: Jibu la Boazi kwa Ruthu: Ruthu 3:10-18

Alikuwa tayari chini ya mbawa za Bwana, lakini aliomba kuwa chini ya bawa la Boazi. Alifurahi sana kutii! Kufikia wakati huo, Ruthu alikuwa akifanya kazi yote, lakini kisha Boazi akaenda kumfanyia kazi Ruthu. Ilikuwa wakati wa Ruthu kupumzika na kungoja, akimtumaini mkombozi wa jamaa yake. Ruthu ni mfano mzuri kwetu wa kufuata tunapohitaji kutimizwa. Alisikiliza maagizo, akatii, akaamini yale ambayo mkombozi wake alisema, akapokea zawadi zake, na kungoja kwa subira ili afanye mengine. Unapokuwa kwenye miguu ya mkombozi wako, huna cha kuogopa.

Jumatano: Makubaliano ya Jamaa-Mkombozi: Ruthu 4:1-12

Boazi akawa mkombozi kwa njia mbili. Kwanza, alimwoa Ruthu na kuhifadhi jina la Elimeleki, mume wa Naomi aliyekufa. Pili, Boazi alikomboa ardhi ya familia ambayo Naomi alikuwa ameuza na kuirudisha kwa ukoo wa Elimeleki. Boazi ni mfano wa Agano la Kale wa Yesu Kristo, ambaye kwa hekima humkomboa mwamini. (Yohana 3:16; 1 Petro 1:18-19)

Alhamisi: Ndoa na Mwana: Ruthu 4:13

Mungu alimheshimu Naomi kupitia uamuzi wa mwanamke kijana mwema, Ruthu, ambaye aliacha nchi yake ya kipagani ili kubaki mshikamanifu kwa Mungu wa Israeli. Kupitia Obedi mwana wa Ruthu, Naomi alikuwa amepata tena urithi wake.

Ijumaa: Utimizo wa Naomi: Ruthu 4:14-17

Ingawa Naomi alikuwa amepitia huzuni na dhiki nyingi maishani mwake, alikuwa amedumisha imani yake kwa Mungu. Kwa sababu ya imani yake yenye kudumu, Mungu aliamuru matukio hivi kwamba maisha yake yaliishia kwa wema na baraka. Angeweza kushuhudia mwishoni mwa maisha yake kwamba Bwana amejaa huruma na rehema. (Yakobo 5:11)

Jumamosi: Nasaba Mpya: Peresi hadi Daudi: Ruthu 4:18-22

Kitabu cha Ruthu kinamalizia kwa muhtasari wa nasaba ya Masihi kama ukumbusho wa ukombozi. Mtazamo unaangukia kwenye kiungo muhimu ambamo Waebrania, Boazi, na Msio Wayahudi, Ruthu, wanaungana ili kushiriki katika ukoo wa Daudi, ambaye kupitia kwake Yesu Kristo angekuja. (Mathayo 1:5)